

## Täysistunto

### Keskiviikko 19.4.2017 klo 13.59—16.01

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 16.01.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (13.59—15.23) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (15.23—16.01).

#### 1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

#### 2. Hallituksen esitys liikennekaareksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 161/2016 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 3/2017 vp

*Toinen käsittely*

**Puhemies Maria Lohela:** Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 18.4.2017 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Katja Taimela Satu Taavitsaisen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 161/2016 vp sisältyvät 1.—10. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät kolme lausumaehdotusta.

**Puhemies Maria Lohela:** Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista. Katja Taimelan ehdottamista vastalauseen 1 mukaisista lausumaehdotuksista 1—3 äänestetään kustakin erikseen mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Katja Taimelan lausumaehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 50; poissa 49 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

Mietintö "jaa", Katja Taimelan lausumaehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 60; poissa 48 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Katja Taimelan lausumaehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 42, tyhjiä 1; poissa 45 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

### 3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 188/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2017 vp

*Toinen käsittely*

**Puhemies Maria Lohela:** Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 18.4.2017 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Mika Kari Sirpa Paateron kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 58; poissa 45 (äänestys 4).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 188/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

### 4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Opetushallituksesta annetun lain ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 31/2017 vp

*Lähetekeskustelu*

**Puhemies Maria Lohela:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

*Keskustelu*

14.04 **Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Tämä lakiesitys on luonnollista jatkoa sille kehitykselle, mitä Opetushallituksen ympärillä on tapahtunut. Jokin aika sittenhän Opetushallitus ja Cimo yhdistyivät, ja nyt sitten on tavoitteena, että ylioppilastutkintolautakunnasta ja Karvista, koulutuksen arviointikeskuksesta, tulisi Opetushallituksen erillisyyksiköitä. Asiantuntijalausunnoissa on valmisteluvaiheessa ollut kuitenkin jonkun verran turbulens-

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

sia, on esitetty tietyntylaisia duubioita tätä kohtaan, mutta kokonaisuus on kuitenkin ollut tämän esityksen takana.

On kuitenkin otettava aiheellisesti huoli siitä, säilyykö esimerkiksi ylioppilastutkintolautakunnan riippumattomuus tehokkaasti. Tässä on kyllä rakennettu tämä järjestelmä niin, että palomuurit olisivat, mutta kyllä tätä asiaa on syytä seurata ja valiokunnassa on vielä asiasta keskusteltava huolellisesti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

### 5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 17§:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2017 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Puhemies Maria Lohela:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjäestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

#### *Keskustelu*

**14.05 Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyse ainoastaan siitä, että tuo Deutsche Internationale Abitur -tutkinto tuottaisi jatkossa samat oikeudet kuin ylioppilastutkinnon suorittaminen.

Meillähän kaiken kaikkiaan myös Suomessa tällä hetkellä käydään keskustelua siitä, miten ylioppilastutkintoa voitaisiin edelleen uudistaa. Meillä on meneillään tämä sähköistäminen, joka alkoi vuonna 2016, ja vuonna 2019 on tavoitteena, että kaikki nämä ylioppilaskirjoitukset olisivat sähköisiä.

Mutta tällä viikollahan julkistettiin myös puheenjohtaja Lehikoisen työryhmän esitys siitä, miten ylioppilastutkintoa jatkossa voitaisiin edelleen kehittää. Itse pidän myönteisenä sitä, että vahvistettaisiin entuudestaan ylioppilastutkintoa lukion päättötutkintona ja avattaisiin sillä entistä useammin tietä jatko-opintoihin. Näin pääsisimme osittain ainakin eroon kalliista valmennuskursseista, jotka eriarvoistavat meidän koulu- ja opinpolkua ja laittavat nuoret eriarvoiseen asemaan. Samaan aikaan kun se toimisi näin, tienä jatko-opintoihin, lisättäisiin myös näitä korotusmahdollisuuksia, eli kerralla ei tarvitsisi onnistua. Myös äidinkielen pakollisuus säilyisi, ja tämän työryhmän ehdotuksen myötä kannustettaisiin yhä enemmän jatkossa matematiikan mutta myös sen toisen kotimaisen kielen opiskeluun, ja pidän sitä myös itse ihan myönteisenä.

Entisenä opettajana, taikka ehkä nykyisenäkin opettajana, pidän myönteisenä myös sitä, että lukioihin pikkuhiljaa tuodaan näitä oppiainerajat ylittäviä tehtäviä myös ylioppilastutkintoihin. Meidän lapset ja nuoret kasvavat sellaisessa maailmassa, että enää näitä selkeitä rajoja ei ole, ja siksi näen tämän erittäin myönteisenä ja myös sen, että kuuden tunnin kokeista voidaan hyvin siirtyä hieman tiiviimpiin, neljän tunnin, kokeisiin.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

**14.08 Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen piti erinomaisen puheenvuoron hieman laajemmin kuin mitä tämä hallituksen esitys koskee, ja sinänsä hallituksen esitys on hyvä esimerkki siitä, että meidän ylioppilastutkinnon tulee elää mukana siinä, miten maailmakin elää. Tietenkin herää kysymys, millä tavalla meidän ylioppilastutkinto suhtautuu taas muiden maiden vastaaviin tutkintoihin, jolloin taas meidän tehtävä on kysyä, millä tavalla suomalaiset nuoret ovat tasaveroisessa asemassa, kun lähdetään hakemaan korkeakoulupaikkaa, on se sitten Suomesta tai muualtapaikin maailmaa.

Siltä osin kuin lähdetään katsomaan meidän kansallisen tason kehittämistä, on syytä kysyä, millä tavalla myös meidän ylioppilastutkinto toimii entistä parempana avaimena kohti jatko-opintoja korkea-asteella, mutta samaan aikaan meidän tulee kysyä myös, mitä me teemme niille hakijasumille, jotka ovat kertyneet viimeisten vuosien aikana meidän korkea-asteen oppilaitosten oville, ja meillä on myöskin vastuu näistä nuorista, kuten niistä tulevista nuorista, jotka tulevat korkea-asteen opintoihin.

**14.09 Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Itse tämä hallituksen esityshän on oikein hyvä. Niin kuin täällä todettiin, sehän on luonteeltaan lähinnä tekninen.

No, ymmärrettävästi tässä nousi nyt keskusteluun tämä puheenjohtaja Lehikoisen työryhmän tuore esitys ylioppilaskokeen uudistamisesta. En ole sitä työryhmän esitystä kerinnyt lukemaan, niin että olen lähinnä lehtitietojen varassa.

Mutta itse nyt tässä yhteydessä korostaisin erityisesti ylioppilastutkinnon yleissivistävän tehtävän ja merkityksen painotusta. Siis kuulun niihin humanisteihin ja yhteiskuntatieteilijöihin, jotka eivät suhtaudu suopeasti siihen, että historian, aatehistorian, kulttuurihistorian, ylipäättänsä historiallisen tietoisuuden, merkitystä vähäteltäisiin. Sen takia haluamme sosiaalidemokraatteina tätä uudistusta katsoa myöskin tästä viitekehyksestä käsin, niin että tämä yleissivistävä tehtävä säilyy ja vahvistuu.

**14.10 Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja. Edustaja Lauslahti nosti laajemmin tätä ylioppilastutkinnon merkitystä tulevaisuudessa yliopistoon pääsyn pääasiallisena kriteerinä ja nosti myös sen huolen, mitä tehdä niille, jotka siellä jonossa jo ovat. Siksi minusta onkin tärkeää, että huolehditaan riittävän pitkistä siirtymäajoista sitten, kun tehdään isompia uudistuksia, ja tulevaisuudessaakin täytyy olla muitakin reittejä kuin ylioppilastutkinto sisäänpääsyn ehtona.

**14.11 Kimmo Kivelä ps:** Arvoisa puhemies! Vaikka nyt ollaankin näissä puheenvuoroissa melko kaukana tästä varsinaisesta hallituksen lakiesityksestä, joka on tekninen, niin kyllä meidän on vakavaa keskustelua yhteiskunnassa käytävä siitä, minkälaisen ylioppilastutkinnon me tulevaisuudessa haluamme.

Suuresti arvostamani kokenut kansanedustaja Jukka Gustafsson puhui aivan oikein humanististen ja yhteiskuntatieteellisten aineiden ja ylipäättänsä siis ihmisenä kasvun asiasta. On sanottu, että ylioppilastutkintovaiheessa ihminen on viisaimmillaan, ja tästä tulee pitää kiinni suurena arvona. Nimittäin silloin ollaan harhapolulla, jos lähdetään jo siinä vaiheessa, kun aloitetaan lukio-opinnot, tähtäämään vain tiettyjen aineitten menestyksekkääseen opiskeluun ja sitten ohitetaan ikään kuin turhina jotkut muut. Tämä on sellaista, mikä kenties elämässä tulee sitten toisaalla vastaan ja pahimmassa tapauksessa johtaa siihen, että meille syntyy joittenkin tiedonalojen jättiläisiä mutta kokonaisvaltaisessa ihmisyyden ymmärtämisessä monella tapaa kääpiöitä.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

**14.13 Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vaikka kysymys todellakin on vähän teknisluonteisemmasta asiasta, halusin oikeastaan myös minä osaltani käyttää tämän puheenvuoron edustaja Gustafssonin innoittamana siitä, että mielestäni me puhumme hyvin tärkeästä asiasta, kun puhumme ylioppilastutkinnosta, sen merkityksestä ja siitä, että sen tulee antaa nimenomaan eväitä elämään, siihen, että ymmärtää asioita kokonaisvaltaisesti. Ja juuri silloin nämä tällaiset humanistiset painotukset — yleissivistävyys, historiallisuus ja myös tämä ihmisenä kasvaminen, minkä edustaja Kivelä tuossa erinomaisessa puheenvuorossaan aiemmin sanoi — ovat hyvin tärkeitä.

Myös minä kyllä lukeudun siihen oppiluokkaan — jos näin voi sanoa — joka katsoo tätä kokonaisvaltaisuutta. Ja kun sanottiin, että nuori on viisaimmillaan silloin ylioppilaskirjotusten aikaan, niin varmaan myös uteliaimmillaan, ja silloin on hyvin tärkeää myös antaa sellaista oppia ja tavallaan kasvatusta elämään, että ihminen oppii itsenäisesti olemaan utelias, kriittinen maailmankansalainen ja samalla tavalla myös sitten ymmärtämään kokonaisuuksia, historiaansa, yhteiskuntaansa ja yleisesti humanistisia painotuksia.

**14.14 Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Olisin oikeastaan nyt, kun puhutaan lukiosta ja lukion oppimäärästä, muistuttanut siitä, että Lukiolaisten Liitto on toivonut kotimaisten kielten opiskeluun vapaaehtoisuutta sekä ruotsin kielen opiskeluun vapaaehtoisuutta. Itse asun Hyvinkäällä, ja meidän nuorisovaltuustolta kysyttiin, että mikäli tämä kielikokeilu nyt tulisi, olisiko Hyvinkään kaupunki valmis ottamaan tämän kokeilun toisen kotimaisen kielen vapaaehtoisuudesta, ja Hyvinkään nuorisovaltuusto suhtautui tähän hyvin myönteisesti.

Toivoisin, että hallitus kiirehtisi sitä esitystä koskien näitä kielikokeiluja. Sitä odotetaan, ja erityisesti ne henkilöt, joihin tämä kohdistuu, toivovat näitä kokeiluja. Kun me aina puhumme siitä, että meidän pitäisi kuunnella niitä, joita päätökset koskevat, niin olisi erittäin hyvä, että tämäkin asia etenisi. Tällöin vapautuisi myös resursseja ihmisille suuntautua muihin aineisiin tai muihin kieliin omien taipumustensa mukaisesti.

**14.15 Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Ylioppilastutkinnon osalta vielä palaan arvokkaita kommentteja esittäneiden edustajien näkökulmiin, ja nostaisin sen esille juuri näin, että ylioppilastutkinto on erittäin tärkeä osa myös siinä tulevaisuudessa, millä tavalla astutaan korkea-asteen opintoihin. Mutta samalla tulee ehdottomasti varmistaa, että niillä opiskelijoilla, jotka eivät ole esimerkiksi heränneet vielä lukioaikana skarppaamaan, saamaan erinomaisia arvosanoja, tulee olla jatkossakin mahdollisuus myös astua korkea-asteen opintoihin muita polkuja pitkin, esimerkiksi suorittamalla osan opinnoista avoimen kautta ja sitä kautta askeltaen korkea-asteen opintoihin — tai tarvittaessa myöskin pääsykokeet — ja voi sanoa, että meillä on tiettyjä aloja, joilla myös tarvitaan soveltuvuuskokeiden ehkä täydentämään näitä sisäänpääsykriteereitä. Siltä osin on aina paikka sanoa, että ei riitä pelkästään se, että uudistetaan ylioppilastutkintoa, vaan katseen tulisi olla ennen kaikkea myös siinä, mitä siellä meidän lukiomme opintojen aikana tehdään ja millä tavalla meidän koko lukiotamme tulee kehittää, jotta sitten ne akateemiset edellytykset astua kohti korkea-asteen opintoja ovat riittävän vahvat.

**14.16 Tuomo Puumala kesk:** Arvoisa puhemies! Todella tämä käsitellyssä oleva esitys on tekninen ja hyvä, tarpeellinen esitys. Mutta jatkossahan meille tulee tarvetta keskustella tästä ylioppilastutkinnosta vähän laajemminkin. Aivan kuten varapuheenjohtaja Lauslahti

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

valiokunnasta tässä äsken sanoi, on tarvetta keskustella myös lukion kehittämisestä. Tämä keskustelu lienee aika lähellä.

Itse ajattelisin, että ylioppilastutkinto ei välttämättä olisi se ainoa tai keskeisin kehittämisen kohde, vaan itse näkisin pikemminkin niinpäin, että lähtisimme rakentamaan sinne lukioon tuommoista portfoliotyypistä ajattelua, jossa opiskelija jo ensimmäisestä vuodesta alkaen rakentaa itsellensä oppiainerajojen yli menevää vaikkapa esseisiin perustuvaa osaamista, kehittää osaamistaan toisena opiskeluvuonna, kolmantena vuonna ollaan jo minigradussa, ja tällä portfoliolla olisi sitten relevanttiutta, kun haetaan korkeakouluopiskeluihin. Se voisi olla paras tapa kehittää tuota tutkintoa. Ylioppilastutkintoakin tarvitaan, mutta ehkä tällainen portfoliotyypinen ajattelu nimenomaan suhteessa jatko-opintoihin voisi olla paras ja kehittää eniten lukiota. Silloin kehittäminen ei tapahtuisi vain ylioppilaskirjoitusten ehdoilla vaan pystyttäisiin aidosti ylittämään oppiainerajoja ja etenemään oppilaan omien vahvuuksien perusteella, myös jo erikoistumaan ja löytämään omaa osaamisaluetta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

**14.18 Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Tästä valiokunnan puheenjohtaja Puumalan puheenvuorosta on hyvä jatkaa, ja olemme hyvinkin samaa mieltä. Meillähan itse asiassa monissa taito- ja taideaineissa on tämäntyyppisiä mutta ei olekaan niille nuorille, joiden vahvuudet löytyvät vaikkapa entisen ministeri Gustafssoninkin esille nostamista reaaliaineista taikka kielistä tai muista, joten olisi hyvä, että sinne tulisi samanlaiset, että voisi osoittaa sitä syvää harrastuneisuutta, kiinnostusta ja ehkä jonkinlaisia näyttöjä sitten suorittaa siellä — olen siitä samaa mieltä.

Edustaja Gustafssonille, joka nosti esille tämän reaaliasian: Tässä puheenjohtaja Lehikoisen johdolla tehdyssä esityksessä mennään nimenomaan siihen suuntaan. Mutta voisin jopa olla Gustafssonin kanssa samaa mieltä, että voitaisiin ottaa vieläkin reilumpi askel, sillä tässä esityksessä valikoima muuttuisi niin, että kun nyt muut kolme koetta voidaan valita matematiikan, toisen kotimaisen kielen, vieraan kielen ja reaaliaineen joukosta, niin vastedes olisi pakollisten joukossa yhden reaalin sijaan joko kaksi reaaliainetta tai yksi reaaliainetta ja yksi vieraan kielen koe. Tämä voisi olla jopa tiukempikin ja ehkä enempiikin sinne reaaliinkin painottuva, mutta nimenomaan tässä on nyt tätä ajatusta, tässä puheenjohtaja Lehikoisen työryhmän tekemässä esityksessä, jota entinen ministeri Gustafsson piti esillä ja jota myös itse haluan vahvasti tukea.

**14.20 Tiina Elovaara ps:** Arvoisa puhemies! On ollut ilo kuulla näitä puheenvuoroja, ja tämä itse esitys on myönteinen, ja toivoisin, että tähän suuntaan liikuttaisiin laajemminkin, ja puhun nyt oppiaine- ja oppilaitosrajojen joustavuudesta. Eli kun meillä on olemassa joku tutkinto ja monissa oppilaitoksissa on esimerkiksi vapaasti valittavien aineiden osuus, niin näitä tutkintoja voitaisiin hyväksilukea, kun se on opiskelijan etu, ja integroida myöskin, koska nyt on niin, että työelämä on sirpaloitunut, ja kun tekee yhden tutkinnon ja on mahdollisesti opiskeltava toinen, niin siinä on hyvin laajoja opintopistekokonaisuuksia. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että voidaan myöskin katsoa, että joku vastaava tutkinto on saman arvoinen ja sillä voi toteuttaa tiettyjä asioita, ja toivoisin, että tähän suuntaan meidän opiskelijärjestelmämme uskaltaisi mennä vielä entistä enemmän.

**14.21 Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä. Ylioppilastutkintoa pitää kehittää, ja sen pitää tulla tähän päivään. Ylioppilastutkinto suoritetaan säh-

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

köisesti tulevaisuudessa. Siinä pitää olla valppaana, sillä yhdenvertaisuus pitää turvata kaikkialla Suomessa. Tarkoitan lähinnä tätä teknistä suoritusta, laitteiden ja ohjeistuksen niihin pitää olla yhdenvertaisia koko Suomessa. Kun on kysely oppilailta sähköisestä ylioppilaskirjoituksesta, monet ovat olleet vähän epävarmoja suorituksestaan, joten tämän siirtymän tähän sähköiseen pitää olla sitten hyvin laadittu, ja siinä ei saa tulla sitten tällaisia ongelmia tulevaisuudessa vastaan.

**14.22 Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Jatkaisin sen erinomaisen puheenvuoron innoittamana, joka tuli sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Puumalalta näiden portfolioiden rakentamisen osalta, että ei pelkästään rikota oppiainerajoja siellä lukiossa. Tältä osin edustaja Heinonen nostikin ensimmäisessä puheenvuorossaan sen esille, että työryhmä, joka julkaisi esityksensä eilen, esitti myös sitä, että siellä meidän ylioppilastutkinnossa olisi niitä osuuksia, joissa tulee oppiaineen ylittäviä kysymysosioita.

Mutta yhtä lailla tässä on syytä kysyä, millä tavalla rikotaan ja hämärretään myös lukion ja korkea-asteen välisiä rajoja entistä tiiviimmin, jotta se askeltaminen kohti sitä korkea-astetta olisi sitten mahdollisimman matala niillä meidän nuorilla, ja tältä osin on syytä löytää uudenlaisia toimintamalleja, joilla tiivistetään lukioiden ja korkea-asteen opinahjojen yhteistyömalleja. Tässä otan yhden esimerkin: Esimerkiksi Turussa on sovittu Turun yliopiston ja Turun kaupungin välillä siitä, että Turun lukioissa voidaan opiskella Turun yliopiston kursseja ja ne ovat sitten myöskin hyväksi luettavissa myöhemmissä opinnoissa. Sitä myöten myöskin vauhditetaan korkea-asteelta valmistumista ja myös sitä, että nuori löytää helpommalla tavalla sen tulevan unelma-ammattinsa.

**14.23 Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Ihan noin omien lasteni kohdalta tekemieni huomioiden mukaan olisi erittäin hyvä, jos koko maassa olisi sillä tavalla tasapuo-lista opiskella, että esimerkiksi kieliä olisi mahdollista valita myöskin muualla yhtä paljon kuin pääkaupunkiseudulla ja että kouluissa olisi resurssit siihen, että oppilaat pääsisivät valitsemilleen kursseille. Nyt näin ei ole. Kaikille kursseille ei sovi, taikka sitten näitä kursseja pitää siirtää hirveän kauas ja asiat ikään kuin siirtyvät eteenpäin — senhetkinen kiinnostus, joka tässä ja nyt on, jää tavallaan saavuttamatta. Tähän asiaan pitäisi tehdä jotakin muuta.

Sitten tämä muittenkin tutkintojen huomioiminen on todellakin tärkeä asia. Nimittäin tosiasia on se, että osa tietysti lähtee peruskoulusta ei lukioon vaan muihin toisen asteen koulutuspaikkoihin. Olisi erittäin hyvä asia, että jos saa suoritettua vastaavan tutkinnon kuin mikä ylioppilastutkinto on, kolmivuotisen koulutuksen, niin siitä voisi hakea eteenpäin myöskin muille aloille kuin sille omalleen, esimerkiksi siten, että jos hankkii lähihoitajakoulutuksen, niin se tie ei siitä seuraavaksi olisi välttämättä sairaanhoitaja, vaan se saattaisi olla esimerkiksi ekonomi. Voisi hakea siis muualle, kuin miltä sitä peruskoulutusta on. Tämä olisi erittäin hyvä asia.

Erittäin ilolla kyllä sitten otan vastaan myöskin sen, että voisi olla pari reaaliainetta, yksi vieras kieli ja kotimainen kieli, mitkä on pakollista kirjoittaa silloin, kun ylioppilastutkintoa on tekemässä. On muistettava se tosiasia, että kaikki, jotka kirjoittavat ylioppilaaksi, eivät suinkaan hakeudu yliopistoihin. Osa hakeutuu korkeakouluihin, osa hakeutuu hieman alempaan koulutustasoon, osa haluaa taideaineita opiskella, osa haluaa kädentaitoaineita opiskella. Myöskin näille pitäisi pystyä antamaan sellainen arvo, joka niille kuuluu tässä maassa, koska tosiasia on, että me tarvitsemme ihan kaikkia ihmisiä, ja olisi erittäin hyvä,

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

jos me pystyisimme pitämään meidän nuoremme tasaveroisina ja tasa-arvoisina tässä yhteiskunnassa.

**14.26 Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Sattuipa sopivasti, että edellinen puhuja päätti puheenvuoronsa kohtaan tasa-arvoinen koulutusmahdollisuus. Olin ajatellut itsekin tässä puheenvuorossa nyt alleviivata, arvoisat edustajat, sitä tosiasiaa.

Me olemme puhuneet täällä äärimmäisen hyviä puheenvuoroja ylioppilastutkintoon liittyen, nuorten mahdollisuuksiin liittyen, erilaiseen tulevaisuuteen liittyen. Meillä on nyt sitten todellinen päätöksenteon paikka taas ensi viikolla hallituspuolueilla. Nimittäin silloin koittaa kehysriihi ja kehysriihen päätökset, jolloin päätetään muun muassa koulutuksen rahoituksesta, oli se sitten lukiotason tai ammatillisen koulutuksen rahoitus, korkeakoulut, peruskoulut, tasa-arvon peruspilarit. Ja minä nyt kyllä vetoan — käytän tätä tilaisuutta hyväkseni, koska tämä keskustelu täällä näin laajasti alkoi ja täällä on niin paljon hallituspuolueiden edustajia — että voittehan toimia siellä kehysriihessä nyt siihen suuntaan, että näitä kohtuuttomia koulutusleikkauksia perutaan, tullaan takapakkia, otetaan sieltä nyt sitten vähän tällaista potkua tulevaisuuteen. Tehkää viisaita päätöksiä siellä kehysriihessä, koska niin kauan kuin koulutusleikkaukset ovat tällä tasolla kauttaaltaan [Puhemies koputtaa] ja kaikki asiantuntijat sanovat, että on tuhoisaa tulevaisuuden kannalta näissä massamitoissa leikata, niin siinä vaiheessa nämä puheet saattavat kuulostaa hieman kauniilta puheilta, jos kuitenkin teot puhuvat aivan toista.

**14.27 Sari Multala kok:** Arvoisa puheenjohtaja! Lukioista onneksi ei ole tarvinnut leikata tällä kaudella. Itse asiassa tällä hetkellä käsitteillä on myös erityislukion rahoitusuudistus, joka ei sinällään sisällä leikkauksia, mutta uudistetaan kuitenkin sitä rahoituspohjaa.

Takaisin tähän asiaan. Hallituksen esitys sinällään on kannatettava, mutta koska tässä on otettu jo vapauksia muutenkin keskustella laajemmin lukioden uudistamisesta ja ylioppilastutkinnosta, niin teen sen myös itse. Lukioilla, voidaan sanoa, on ainakin kolme tärkeää tehtävää: Yleissivistävyys ja toisaalta tarvittavien tietojen ja taitojen tarjoaminen sitten jatko-opintoihin. Ja kolmas, vielä tärkeämpi tehtävä, joka on koko meidän koulujärjestelmämme ehkä tärkein tehtävä, on opettaa oppimaan elämänikäisesti.

Meillä on erilaisia ihmisiä, oppilaita, lukioissa, ja pitää muistaa, että tälläkin hetkellä esimerkiksi erityislukioissa jätetään aika paljon jopa niitä pakollisia kursseja lukematta, koska halutaan painottaa johonkin tiettyyn erityisalaan. Ja toisaalta meillä on lukion tuntijakokokeilu. Näiltä pohjilta voidaan myös varmasti jatkossa ottaa niitä parhaita käytäntöjä käyttöön laajemminkin kuitenkin vaarantamatta sitä tärkeää yleissivistävää lukion tehtävää.

**14.29 Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Tämä on ollut todella hyvää keskustelua. Enkä ole siitäkään, mitä edustaja Viitanen sanoi, yhtään pahana. Totta kai tämä on tätä hallitus—oppositio—asiaa. Eivät nämä koulutusleikkaukset todellakaan kenenkään mielestä mukavia ja miellyttäviä ole, ja ei niitä nyt suurella sydämellä puolustella. Ikäviä asioita, ja kun se vielä jatkuu edellisen hallituksen jäljiltä.

Tässä on ollut sana "yhteistyö" monessa kohtaa esillä. On yhtäältä puhuttu oppiaineiden yhteistyöstä, integraatiosta oppiaineitten välillä, sitten on puhuttu oppilaitosten yhteistyöstä. Tämä on erittäin tärkeätä, mihin edustaja Lauslahtikin tässä jo viittasi, että esimerkiksi lukiovaiheessa voitaisiin joitakin yliopistotasoisia opintoja tehdä. Olen itse joidenkin yli-

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

opistojen rehtoreiden kanssa puhunut siitä mahdollisuudesta, että lukiolaisilla olisi eräänlaisia tet-mahdollisuuksia "haahuilla" viikko kaksi yliopistolla ja uteliaalla nenällä haistella sitä yliopiston ilmapiiriä. Tällä tavalla kenties vältettäisiin vääriä valintoja, kun saataisiin jo alkujaan tietoa.

Ja sitten kyllä pääsykoejärjestelmää pitää uudistaa. Professori Lonka aikoinaan, tästä on varmaan toistakymmentä vuotta, sanoi, että hän ei innostunut mistään mieskiintiöistä opettajakoulutuksessa mutta hän kaipasi eräänlaista rupusakkikiintiötä, että tulisi vähän erilaisia opettajapersoonia. Kyllä esimerkiksi itse näen hyväksi sellaisten kannalta, jotka eivät ole koulussa välttämättä kuuden laudaturin ja kymppin oppilaita, ettei kaikkia valittaisi pääsykoe plus lähtöpisteet -perusteella, vaan osa valittaisiin pelkän pääsykokeen perusteella, koska näissä saattaa olla hyvin motivoituneita alalle hakijoita.

**14.31 Kauko Juhantalo kesk:** Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron edustaja Gustafssonin ja edustaja Lauslahden puheenvuorojen jälkeen, joita pidin mahdottoman avarina ja hyvinä. Itse olin matikkakoululainen, ja kun ajattelen sitä kouluaikaa silloin versus nyt tätä aikaa, niin en lähtisi liian tuimasti korostamaan ylioppilastutkinnon merkitystä siirtymisessä yliopistoon, niin kuin minäkin aikoinaan tein. Kun ajattelee, että eivät ne poikanuijat ole kovin paljon muuttuneet siitä ajasta, kun itse olin koulussa, ja vieläkin tyttöjen ja poikien epätasa-arvoa on, niin kyllä pitäisin tärkeänä sitä siirtymävaiheen runsautta: miten ylioppilastutkinnosta siirrytään korkeakouluun.

Ja vaikka olen matikisti, haluan korostaa myös kulttuurin, reaaliaineiden, taide- ja sivistysaineiden suurta merkitystä. Se on ihmisen kehitykselle äärimmäisen tärkeää. Vaikka hän myöhemmin sitten suppeammalla tavalla edistyi elämässään miten pitkälle hyvänsä, hänen täytyy se pohjansa tuntea: millä tavalla suomalaisuus, miten meidän taiteemme, miten tämä kokonaisuus, on syntynyt ja mitä pitää säilyttää. Vaikka olen matikisti ja kannatan lisää matemaattisia aineita kouluihin, en lainkaan ole lämmin suositteleva tälle vapaaehtoisuudelle. Pikemminkin kannatan pakkoruotsiakin sen vuoksi, että — ainakin sitä maailmaa ajatellen — mikä vähänkin oli vapaaehtoista, niin kyllä me poikanuijat lähdimme mopon selkään silloin, tai tänä päivänä omiin harrastuksiin. Vähän pakko on kaikkien opiskella perusopintoja aikanaan. [Jukka Gustafsson: Erinomainen puheenvuoro!]

**14.33 Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Ylioppilastutkinto on Suomessa kaikille oppilaille sama, ja sen painoarvon on tarkoitus tulevaisuudessa olla vielä nykyistä suurempi, kun verrataan sitä näihin pääsykokeisiin. Koulutuksen tasa-arvon säilyttäminen on sen tähden äärimmäisen tärkeää, se, että sama koe on kaikilla oppilaille, olivat he sitten opiskelemissa Pohjois- tai Itä-Suomen pienissä lukioissa tai sitten Etelä-Suomen kaikissa mahdollisissa rankkeerauksissa kärkisijoja pitävissä lukioissa.

Vaikka täällä on käyty keskustelua siitä, että nämä koulutusleikkaukset eivät suoranaisesti lukioihin ole kohdistuneet, kuitenkin kunnissa on jouduttu tekemään sellaisia ratkaisuja, että esimerkiksi, kuten täällä edustaja Tolppanen nosti hyvin esille, mahdollisuudet lukea eri kieliä saattavat olla rajoitettuja pienissä lukioissa ja on päädytty muun muassa tällaisiin niin sanottuihin puolikaskursseihin, joilla opiskelija joutuu sitten opiskelemaan sanotaan nyt vaikkapa jonkun ranskan kielen kurssin puolittain itsenäisesti. Täytyy kyllä nostaa hattua kaikille niille pienten lukioitten vähän harvinaisempien kielten opiskelijoille, jotka jaksavat puurtaa läpi näitä tämäntyylyisiä tilanteita, koska jotenkin ajattelee ainakin näin ulkopuolelta, että ehkäpä jonkun reaaliaineen opiskelu puolikaskurssina itsenä-

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

sesti saattaisi sujua huomattavasti helpommin kuin esimerkiksi näitten kielten kurssien läpikäyminen.

Toivoisin, että tämäntyyppisiltä leikkauksilta, mitä esimerkiksi oman kotikuntani Lapinlahden taidelukiossa on jouduttu tekemään, voitaisiin välttyä, ja kyllä silloin katse kääntyy tänne eduskuntaan ja erityisesti hallitukseen, joka on tällä koulutuspoliittisella linjallaan vaikuttanut näitten asioitten realisoitumiseen siellä kuntatasolla.

**14.35 Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Todella kuuntelin niin hartaasti, että tuskin huomasin, että oma vuoroni jo koitti. Nimittäin tässä puhuttiin kyllä asiaa, että katse kääntyy nyt tänne eduskuntaan ja hallituspuolueisiin, ja tosiaankin mahdollisuus tehdä koulutusleikkauksille jotakin on hyvin käsillä — meillä on aivan pian kehysriihi — ja haluaisinkin osaltani pistää paineita.

Tältä osin haluaisin, puhemies, tässä puheenvuorossa kiittää edustaja Juhantaloa minusta hienosta puheenvuorostaan. Oli hyvin tärkeää, että hän tunnusti kulttuurin ja taito- ja taideaineiden merkityksen ihmisen luovuudelle ja kasvulle ja sitä kautta koko yhteiskunnan hyvinvoinnille. Allekirjoitan täysin kyllä nuo sanat ja haluan sanoa, että hieno puheenvuoro. Harmi, että hän kerkesi lähtemään, mutta kiitokset menevät varmasti perille.

Ja minusta edustaja Kivelä sanoi kyllä ihan rehellisesti sen, että ei kukaan täällä mielellään näitä koulutusleikkauksia tee. Hyvä, että sanoitte, kiitos siitä, ja siksikin kannustan nyt teitä — edustaja Kivelää ja koko hallituspuolueiden joukkiota, joka täällä runsaslukuisesti tänään on — toimimaan budjettikehysriihessä siten, että nämä koulutusleikkaukset pahimmilta osiltaan perutaan. [Timo Heinonen: Ai myös ne, mitä te teitte?] Minä varmasti tuen teitä siinä suhteessa ja uskon, että koko oppositio antaa tukensa sille, että hallitus tekisi koulutuksen osalta peruutuspäätöksiä ja peruisi näitä leikkauksia. Aika on todella käsillä, ja me seuraamme hyvin tarkasti oppositiosta käsin, mitä näille asioille tulee tapahtumaan ensi viikolla.

**14.36 Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Kun tässä mentiin jo osittain tuohon korkeakoulumailmaan, niin nyt on hyvä muistaa, että puolet hakijoista jää joka vuosi ovien ulkopuolelle. Puolet hakijoista jää joka vuonna ulkopuolelle. Esimerkiksi vuonna 2010 korkeakoulun ovien ulkopuolelle jäi 100 000 nuorta. Tämä on iso ongelma meillä. Tähän pitää jollakin tavalla puuttua.

Siitä, onko pääsykoejärjestelmä hyvä vai ei, voi tietysti olla monta mieltä, mutta tosiasiahan on, että pääsykoejärjestelmä tekee sen, että osa kirjoista opetellaan suurin piirtein ulkoa, jotta osataan vastata siten, että hauki on kala. Se on kala, mutta olisi kiva, jos se muistettaisiin sen jälkeenkin.

Sen lisäksi erittäin monet käyvät erittäin pitkiä harjoituskursseja, jopa vuoden mittaisia, jotta pääsisivät yliopistoon. Sehän on tietenkin yksi tie, mutta onko se se järkevä tie — sitä olisi hyvä miettiä.

Olisi myöskin hyvä miettiä, voisiko meillä olla samankaltainen järjestelmä kuin aika monessa Euroopan maassa on, että kaikki halukkaat pääsevät sisälle ja karsinta tapahtuu sitten varsinaisesti siellä opiskeltaessa.

Tähän samaan yhteyteen voitaisiin sitten ottaa se, että me nostaisimme jälleen jonkinlaiselle tasolle myöskin alemman korkeakoulututkinnon, jota tänä päivänä ei tunnuta juuri-kaan arvostettavan, vaan täytyy saada se ylempi tutkinto.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

Sitten se mahdollisuus vähän vapaampaan liikkumiseen yliopiston sisällä aihepiiristä toiseen. He ovat aika nuoria vielä siinä vaiheessa kun pääsevät sinne sisälle.

Ja sitten vielä yksi tärkeä muutos, mikä minun mielestäni pitäisi saada: meidän pitäisi saada vähän näitä opiskeluaikoja lyhyemmiksi. Kyllä hieman lyhyemmälläkin ajalla kuin seitsemällä vuodella maisterin paperit saa.

**14.38 Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen täällä kehotti perumaan koulutusleikkaukset. Ehkä hän tarkoitti niitäkin, mitä hän oli itse tekemässä [Pia Viitanen välihuuto] edellisessä hallituksessa. Minusta on kuitenkin rehellistä todeta se, että kun Suomessa on jouduttu säästämään, kun talous ei ole kasvanut vuosikausiin mihinkään, niin sitä ei olisi voinut tehdä, ellei toiseksi suurimpaan pääluokkaan myöskin olisi koskettu. Muun viestin antaminen on mielestäni ihmisten harhauttamista. Mutta totta kai hallitus varmaan kehysriihessä nyt katsoo ei näitten säästöjen peruuttamista vaan näitä kipukohtia, joita koulutustutkimuksen mukaan toisella asteella on — sitä, mitä liikkumavaroja erittäin ahtaissa raameissa on. Ja se on tärkeätä. Mutta vielä korostan sitä, että kun me teemme nyt jo satatuhatta euroa vuosittaista velkaa sinne äitiyspakkaukseen jokaista syntyvää lasta kohden, niin ei sitä näinkään voi jatkaa.

Yleissivistävä koulutus on erittäin tärkeä, lukiokoulutus, myöskin tämmöiset teemaluokit ovat tärkeitä, kuten ruokalukio, jota ollaan kotiseudullani perustamassa. Samaan aikaan kyllä tässä koulutuksessa täytyy nähdä tarve nopeisiinkin muutoksiin, kun työelämä muuttuu hyvin nopeasti. Esimerkiksi Lounais-Suomessa nyt joudutaan tekemään aika paljon [Puhemies koputtaa] aikuisten muutokoulutusta ja nimenomaan työorientoitumiskoulutusta, ja se on tärkeätä, jotta saamme niitä työpaikkoja ihmisille ja hyvinvointia turvattua.

**14.40 Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä koulutusleikkausasia on täällä usein käsitelty. Edustaja Ala-Nissilä, te olette samassa valiokunnassa kuin minä, valtiovarainvaliokunnassa, ja voitte varmasti allekirjoittaa sen, että sielläpä ei ole kovin moni — ei ekonomisti, koulutusalan asiantuntija tai kukaan — asiantuntija sanonut, että olisi millään tavalla tässä vaiheessa viisasta tai edes perusteltua leikata [Timo Heinosen välihuuto] koulutuksesta sillä mitalla, millä tämä hallitus on tekemässä jo edellisten leikkausten, rankkojen leikkausten, päälle. Kyllä me muistamme sen viime vaalien "enää ei koulutuksesta leikata" -lupauksen, joka valitettavasti petettiin. Edustaja Ala-Nissilä, te viittasitte tässä velkaan. Te tiedätte varsin hyvin — olemme käyneet nämä keskustelut hyvin usein: SDP:n vaihtoehto ei leikkaisi koulutuksesta mutta ottaisi vähemmän velkaa ja myös tekisi erilaisia arvovalintoja. Olemme useasti täällä keskustelleet muun muassa veronkevennyksistä, että kuinka tällä hallituksella on varaa antaa hyväosaisimmille veronkevennyksiä ja samaan aikaan tehdä leikkauksia. Tämä on tuttu tarina. Tämä keskustelu tulee jatkumaan varmasti tulevana viikkoina myös tänä keväänä.

**14.41 Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Todellakin keskustasta on sivistyspuolue. Me puolustamme aina koulutusta, se on selvä asia. Olemme sitä varten laittaneet Suomea kuntoon, että koulutusta voidaan rahoittaa myöskin tulevaisuudessa. Koulutusmenothan merkittävästi kasvoivat vuosituhaten ensimmäisellä vuosikymmenellä, tästä on turha väittää muuta. Teidän vastalauseennehan on tällaista pöyhöpopulismia: että Sitran pääomista viettäisiin osa pois. Sehän on nimenomaan tutkimukseen ja koulutukseen tähtäävää toimintaa, ja näin itsenäisyysvuonna olisitte siitäkin puolet vieneet

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

budjetin yleiskatteeksi kertaluonteisiin menoihin. Minä käyttäisin siitä sanaa pöhlöpopulismi.

**14.42 Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt on puhe koulutuksesta, niin sanoisin nyt, että tämä pöhlöpopulismi, mihin edustaja Ala-Nissilä tässä viittaa, tarkoittaisi meidän vaihtoehdossamme muun muassa sitä, että investoimme homekoulujen korjaamiseen. Eikö tämä olisi se aika, jolloin pistetään lasten työpaikat ja opettajien työpaikat eli koulut kuntoon? Nyt jos koskaan olisi perusteltua korjata homekouluja, korjata päiväkoteja, kirjastoja. Tässä on meidän vaihtoehtomme. Olen hyvin pahoillani, että edustaja Ala-Nissilä haluaa [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] nimittää sitä pöhlöpopulismiksi. Mutta tosiasia on se, että teillä on varaa laskea [Timo Heinosen välihuuto] satoja miljoonia hyväosaisien veroja mutta teillä ei ole varaa esimerkiksi kouluttaa ja antaa riittäviä resursseja lasten tulevaisuudelle. Te leikkaatte rajusti. Jopa talousasiantuntijat, ekonomistit, kaikki ovat sitä mieltä, että tämä on talouspoliittisestikin äärimmäisen hölmöä. Enemmänkin minä sanoisin tätä pöhlöksi, en sentään populismiksi mutta pöhlöksi kyllä, arvoisa puhemies. [Olavi Ala-Nissilä: Ei lukioista mitään leikata!]

**Puhemies Maria Lohela:** Hyvät edustajat, täällä on paljon vastauspuheenvuoropyyntöjä, mutta muistutan, että tämä varsinainen aihe on tämä saksalaisen ylioppilastutkinnon suorittaminen. [Timo Heinonen: Ei siitä leikata mitään!]

**14.43 Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä todellakin ollaan kaukana nyt saksalaisesta kansainvälisestä ylioppilastutkinnosta, mutta en malta olla tähän yhteyteen sanomatta, että on hallituksen johtavien henkilöiden toimesta sanottu, että ei enää leikata, ja on varovasti raotettu sitäkin, että kun orastavaa jakovaraakin tulee, niin koulutus on kyllä aivan siellä prioriteeteissa saajana.

Mutta en malta olla tässä yhteydessä, edustaja Viitanen, sanomatta myös sitä, että niin tärkeä asia kuin homekoulujen korjaaminen on, niin pitäisi tarkemmin yhteiskunnassa selvittää, mistä se home aiheutuu. [Olavi Ala-Nissilä: Se epäonnistuu melkein järjestään!]

**Puhemies Maria Lohela:** Nyt edustaja Anttila listalta.

**14.44 Sirkka-Liisa Anttila kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä sanottiin äsken, että pitäisi selvittää, mistä se home aiheutuu. Tarkastusvaliokunnan mietintö löytyy tästä asiasta. Se on 50 miljardin euron urakka, kun ne homekoulut tai homerakennukset korjataan.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoron siinä vaiheessa, kun keskusteltiin tästä ylioppilastutkinnosta. Muistutan sellaisesta tärkeästä asiasta, että Suomessa on erittäin tärkeää pitää jatkossakin koulutuksessa tasa-arvo. Kaikilla pitää olla oikeus päästä opiskelemaan niin pitkälle kuin into riittää ja mahdollisuudet riittävät. Sitä taustaa vasten, jos pelkästään ylioppilastutkinnon pohjalta jatkossa pääsee eteenpäin, niin se jakaa nyt sitten jo ihmiset menestyviin ja vähemmän menestyviin. Sen takia pitää olla erilaisia väyliä, jotta kaikilla on se koulutuksen tasa-arvoinen mahdollisuus edetä urallaan.

Sitten edustaja Ala-Nissilään yhdyn siinä, kun hän totesi, että koulutusta tarvitaan jatkossa. Meidän jokaisen pitää päivittää tietoja. Myöskin meidän kansanedustajien pitää päivittää tietojamme. Siis me olemme yhteiskunnassa, jossa jatkuvan koulutuksen tarve on olemassa kaikilla.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

**14.45 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on erittäin hyvä ja perusteltu. Lukio kansainvälistyy, niin kuin koko yhteiskuntamme, hurjaa vauhtia, ja on aivan älyttömän tärkeää, että lukiossa saavutetaan se tilanne, että kansainvälisetkin tutkinnot rinnastetaan suomalaiseseen ylioppilastutkintoon. Tämä on oikea tie.

On äärimmäisen tärkeää myös korostaa tässä pienten lukioden asemaa, koska pienissä lukioissa suomalaisella maaseudulla eri puolilla Suomea tehdään erittäin arvokasta työtä, muun muassa kotikunnassani Ilomantsissa erittäin korkeatasoista työtä. Siellä on huomattu jo kauan sitten, että tämä lukiokoulutuksen saaminen mahdollisimman korkealle tasolle myös kaikkialla Suomessa on meidän suomalaisen yhteiskunnan suuri etu. Tässä yhteydessä on pakko mainita se, että kun yläasteen opetuksessa on käytetty, esimerkiksi Ilomantsin kunnan alueella käytetään, paljon samoja opettajia, saavutetaan tuplahyöty, saavutetaan se korkeatasoinen hyöty, että saadaan päteviä opettajia sekä lukioon että yläasteelle, mikä mahdollistaa nuorten etenemisen lukion kautta sitten vaikka minne asti, mihin sitten kunkin ihmisen koulutus ja hänen kykynsä ja tahtonsa suuntautuu.

Tärkeää olisi muistaa kuitenkin se, että talouden pitäisi olla kunnossa, niin kuin edustaja Viitanen on tässä keskustelussa tuonut esille tämän talouspuolen aika vahvasti. Totean siihen vain sen verran, että jos emme pidä Suomen taloutta kunnossa, edessä on sitten sellaiset säästöt, joita ei edes edustaja Viitanen halua, koska olemme kuitenkin kansainvälisten luottoluokittajien tarkastelun alla jatkuvasti. Jos siinä työssä epäonnistumme, nyt tehdyt leikkaukset, mitä edustaja Viitanen edustama puolue on joskus tehnyt ja mitä nykyinen hallitus on tehnyt, ovat lastenleikkiä sen rinnalla, jos emme laita taloutta kuntoon.

**14.47 Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Valitettavasti täytyy mennä tähän aiheeseen, jossa todettiin, että hallitus on tehnyt säästöjä. Hallitus ei ole tehnyt säästöjä lukioden kohdalla. Siellä lisättiin 37 miljoonaa valtionosuusjärjestelmän sisällä oleviin säästöihin, jotta näitä säästöjä ei tulisi.

Tähän liittyen taas edustaja Essayahille pitää vastata, että meillä oli juuri kuntavaalit. Lukioden rahoituksesta ja toimintaedellytyksistä vastaavat jokaisen meidän kotikunnat. Nyt on meidän tehtävämme huolehtia, että meidän kotikuntien lukioilla on riittävät resurssit hoitaa se tehtävä, joka niille kuuluukin, ja mieluummin niin, että satsataan lukiokoulutukseen nykyistä enemmän siellä omissa kotikunnissa ja tehdään niitä päätöksiä, ollaan sitten hallituksessa tai oppositiossa. Turha on tässä hallitusta syyttää, vaan katsokaa myöskin peiliin [Pia Viitanen välihuuto] siellä omassa kotikunnassa itse, että mitä teette päättäjinä päätöksiä, opposition edustajat. Tuntuu välillä, että ristiriitaa on siinä, mitä siellä kotona kunnassa tehdään, suhteessa siihen, mitä täällä eduskunnassa tapahtuu.

Palaan vielä tähän hallituksen esitykseen siltä osin, että meidän on syytä pohtia, kun meillä on eurooppalainen koulutuksen viitekehys, millä tavalla meidän lukiomme ja tutkintomme asemoituu muualta saataviin vastaavan tyyppisiin tutkintoihin, jotta meidän nuoret olisivat tasaveroisessa asemassa koko eurooppalaisen koulutuskentän näkökulmasta. Tänä päivänä nuoret eivät pelkästään hakeudu täällä Suomessa korkeakouluun vaan saattavat hakeutua mihin tahansa Euroopan maahan. Tätähän me olemme toivoneet myöskin eurooppalaisittain, että meillä liikutaan Euroopan maiden välillä. Tämä hallituksen esitys on yksi tällainen pieni esimerkki siihen suuntaan.

**14.49 Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Kyllä minä nyt haluaisin muistuttaa siitä asiasta, että opitun tulokset ovat myös kansainvälisiä. Siihen kuuluvat niin saksalaiset kuin

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

suomalaiset ja muutkin tulokset, ja nyt tässä viitataan Pisa-tuloksiin, joiden lukeminen on tänä päivänä hyvin kylmäävää. Se oli aikaisemmin erittäin kunniakasta meille. Ja kun me tiedämme sen, että meillä osa oppilaista lähtee peruskoulusta niin huonolla lukutaidolla, ettei pysty lukemaan edes yhtä kirjaa alusta loppuun, ollaan aika huolestuttavalla tiellä.

Istuva hallitus on leikannut koulutuksesta, siitä me emme pääse yhtään mihinkään. Istuva hallitus ei voi mennä edellisten hallitusten selän taakse ja sanoa, että leikkasittehan tekin. [Timo Heinosen välihuuto] Kyllä, näin on tehty. On leikattu, se on totta. Pitääkö sitä linjaa jatkaa? Missä vaiheessa siihen saadaan piste? Eivätkö nyt jo näy ne tulokset, mitä leikkauksilla, valitettavasti, saadaan aikaiseksi?

Suomi on pieni maa. Meillä ei ole hirveän paljon sitä vientivoimaa, millä me voimme viedä. Me tiedämme sen. Meillä on olemassa ongelmia täällä, mutta me olemme aina olleet hyvä tietomaa, ja se on se asia, mihin meidän kannattaa panostaa: tietotaitoon, know-how'hun. Me voimme viedä tietotaitoa, me voimme opettaa myöskin muualla ja antaa oppia myös muille, koska meillä se taito on. Mutta jos sieltä viedään rahat pois, jos opettajien opettamisesta kaikilla alueilla — nyt en puhu pelkästään peruskoulunopettajista, vaan kaikilla aloilla, maistereiden opettamisesta — viedään rahat pois, niin hukka meidän perii. Meillä ei ole sitten enää mitään. Mutta ei meillä ole paluuta, kuulkaa, agraariyhteiskuntaakaan. Meidän on pysyttävä mukana tässä kehityksessä, mikä tässä globaalissa maailmassa on.

**14.51 Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin lukeminen on erittäin tärkeä taito, ja kas kummaa, meillä on muuten itse asiassa tällä viikolla valtakunnallinen Lukuviikko, jota vietetään kouluissa ja kirjastoissa. Toivottavasti myös kansanedustajilla on aikaa lukea muuta kuin asiakirjatekstejä.

Kansainvälinen liikkuvuus, globalisaatio, yhteiskunnan muuttuminen enemmän mosaiikkimaisemmaksi, se on globaali trendi. Se näkyy myös Suomessa. Kansainvälinen yhteistyö, koulutuksien hyväksi lukeminen eri valtioiden välillä, on sellaista kehitystä, jossa meidän pitää olla mukana, ja tämä hallituksen esitys vastaa juuri siihen huutoon. Omalla paikkakunnallani haetaan IB-lukiolle oikeuksia, ja toivon siihen ministeriöltä apuja.

Edustaja Viitanen otti esille homeongelman. Nyt, kun Tampereella pormestari vaihtuu, kannustan teitä viemään pormestariohjelmaan tätä koulurakentamista ja -korjaamista entistä voimakkaammin. Sekin on arvovalinta ja tietysti myös taloudellinen kysymys.

**14.52 Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Yritän ihan varovasti vain todeta, että en herättäisi enää kiivasta jatkokeskustelua: Edustaja Tolppanen, te arvostelite vähän ikään kuin itseänne, te olitte vielä perussuomalainen silloin. Ja kun Lukuviikko on, niin luin tuosta pöytäkirjasta, että te äänestitte tämän hallitusohjelman puolesta, missä nämä ikävät koulutusleikkaukset ovat. Miksi ne silloin olivat parempia, että te kannatitte niitä, mutta nyt ette enää kannatakaan? Miksi te ette niitä silloin vastustanut, kun te olitte niissä pöydissä, missä olisitte voinut vaikuttaa?

Arvoisa puhemies! Halusin oikeastaan käyttää vain sen takia puheenvuoron, että edustaja Anttilan puheenvuorosta saattoi saada sen kuvan — kun itse toin esille tätä — että ylioppilastutkinto tämän puheenjohtaja Lehikoisen työryhmänkin esityksen myötä olisi jatkossa vahvempi tie jatko-opintoihin. Se ei missään tapauksessa tarkoittaisi sitä, että suljettaisiin pääsykoetie. Eli näitä kahta tietä luonnollisesti pidettäisiin auki, mutta se olisi nimenomaan tällainen tasa-arvo-, oikeudenmukaisuus- ja myös talouskysymys monelle, että

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

ei tarvitsisi enää niitä kalliita valmennuskursseja, vaan voisi osoittaa sen oppimisen ja sen osaamisen, mitä on sieltä varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja lukion aikana saanut. Sen voisi osoittaa ja sillä päästä eteenpäin. Tällä hetkellä meillä on jossain määrin epätasavertainen tilanne, että esimerkiksi matematiikassa ja fysiikassa ja ehkä osittain joissain kielissä taitaville aukeavat nämä tiet paljon helpommin kuin jollekin toiselle. Ja sen takia on hyvä, että tehdään näitä malleja, jotka avaavat tietä myös niiden lukio-opintojen pohjalta, mitä täällä esillä on pidetty. Mutta missään tapauksessa pääsykoetietä ei olla poistamassa.

**14.54 Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkään en voi viime kaudelta vastata muiden hallituspuolueiden tekemisistä kuin sen, missä itse olin, ja olin todellakin perussuomalaisissa. Minun täytyy todeta, kuten ehkä olette huomanneet, että olen vaihtanut puoluetta. Ja miksi? Siksi, että en ollut tyytyväinen perussuomalaisten tekemään politiikkaan. Vaihdoin puolueen, ja vaihdoin sellaiseen puolueeseen, jossa tunsin, että voin tehdä sellaista politiikkaa, mitä haluan tehdä.

Ja edelleen sanoisin, että tämä istuva hallitus ei voi mennä entisten hallitusten selän taakse ja sanoa, että leikkasittehan tekin. [Timo Heinonen: Enhän minä niin sanonut!] Siihen ei voi mennä. Tälle tielle on tultava loppu, ja meidän on nähtävä nyt ne vaarat. Meidän on yhdessä nähtävä ne vaarat, mitä meillä tällä hetkellä on. Meidän tilanteemme on tällä hetkellä se, että puolet ylioppilaista jää korkeakoulujen ovien ulkopuolelle joka ikinen vuosi, ja sillä tavalla ei voida jatkaa. Jos me koulutamme meidän lapsiamme, [Puhemies koputtaa] meidän täytyy antaa heille mahdollisuus [Puhemies: Aika on täynnä!] päästä opiskelemaan.

**14.55 Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppanen, en puhunut viime kaudesta mitään vaan puhuin tästä kaudesta, ja tällä kaudella te olitte aluksi vielä perussuomalainen. Ja tällä kaudella te olitte hyväksymässä tämän hallitusohjelman, missä ovat nämä ikävät leikkaukset, joita ei ole kenenkään helppo olla puolustamassa tai millään tavalla pitämässä hyvinä. Ne ovat olleet vaikeita, vastenmielisiä. Edustaja Tolppanen, te arvostelitte niitä äsken, mutta te olette kuitenkin ollut perussuomalaisten riveissä niissä hallitusohjelmaneuvotteluissa, missä niistä on päätetty kolmen puolueen kesken. Siitä te ette pääse mihinkään. En puhunut viime kaudesta, viime kauden leikkauksista, vaan tästä kaudesta, ja te olette ollut niitä leikkauksia hyväksymässä. Tämän voi eduskunnan pöytäkirjasta tarkastaa.

**14.56 Pia Viitanen sd**: Arvoisa rouva puhemies! Ihan tähän edelliseen keskusteluun: kun, edustaja Heinonen, totesitte, että nämä ovat vaikeita ja vastenmielisiä leikkauksia, niin tervetuloa SDP:hen. Myös te voitte tulla mielellään meidän eduskuntaryhmämme jäseneksi, ja sitten ei tarvitse tehdä näitä vastenmielisiä ja vaikeita päätöksiä. Suosittelen. Suosittelen, varsinkin, kun tässä päästään siihen, että teidän puolueenne, kokoomus, niin kuin muutkin, antoi sen lapulla kirjoitetun koulutuslupauksen, että enää koulutuksesta ei leikata. Nyt leikataan.

Edustaja Kivelä täällä äsken kiinnitti aivan olennaiseen seikkaan huomiota, kun hän sanoi, että on jo aikaisemmissa hallituspuolueidenkin keskusteluissa muun muassa täällä sallissa väläytelty, että jos pieniäkin orastavia mahdollisuuksia tulee, voimme palata niihin koulutusleikkauksiin. SDP on kysynyt lukuisia kertoja opetusministeriltä, aiotteko esittää riihessä peruutuksia näihin koulutuksen isoihin säästöihin. Vastausta emme ole saaneet,

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

mutta edustaja Kivelän tavoin muistan kyllä, että täällä on väläytelty hallituspuolueiden toimesta toiveita, että koulutusleikkauksia voitaisiin perua. Siksi halusin nostaa tämän keskusteluun nimenomaan tänään, koska kehysriihi on tulossa ensi viikolla, ja halusin muistuttaa, että seuraamme tarkkaan ja toivomme myös teiltä toimenpiteitä. Jos näitä vastenmielisiä ja ikäviä leikkauksia jatketaan, toivon, että myös muut tekevät yhtä viisaita ratkaisuja ja sanovat hallitukselle, että tämä ei vetele ja että SDP:llä on parempi linja. [Timo Heinonen: Joka toinen vuosi leikataan, joka toinen ei!]

**14.57 Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Koulutusleikkaukset ovat vaikeita, ja totta kai me myönnämme sen. Mutta päämääränä on saada maamme talous jaloilleen. Ei kukaan tahallaan tee näitä leikkauksia, vaan tarkoitus on, että palvelut pelaavat tulevaisuudessakin, ja silloin on joskus leikkauksia tehtävä. Näihin talkoisiin pitää jokaisen osallistua, ja jokainen taho niihin osallistuu. Mutta valonpilkahdusta näkyy, ja katsotaan, heti tietysti puutummme asiaan ja unohdamme leikkaukset tulevaisuudessakin, jos vain saamme talouden nousemaan.

Olen vapaan kielivalinnan kannattaja, aivan kuten edustaja Meri, joka nosti tämän vapaan kielivalinnan esille täällä aiemmin keskusteluissa. Toivonkin, että tämä kielikokeilu tulisi mahdollisimman laajaksi ja se suoritettaisiin mahdollisimman monella paikkakunnalla, niin kuin hallitusohjelmassa on, että kokeilu tulee. Aikoinani opiskelin ruotsia kahdeksan vuotta. Siihen maailmanaikaan opiskeltiin kieltä niin, että kielioppi osattiin hyvin, osattiin kirjoittaa, mutta se puhuminen jäi lapsipuolen asemaan. Nyt tulevissa ylioppilaskirjoituksissa sitä on kehitetty ja tullaan kehittämään niin, että tähän suulliseen ilmaisuun kiinnitetään paljon huomiota, ja mielestäni se on erittäin hyvää kehitystä. Kieltä pitää osata myös puhua. Tietysti kielioppi on hyvä perusta, mutta pitää pystyä puhumaan, ja siihen kiinnitetään tulevaisuudessa enemmän huomiota ylioppilaskirjoituksissa.

**14.59 Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Ylioppilastutkintojen yhtenäistäminen oikeuksiltaan, mistä tässä lakiesityksessä on pohjimmiltaan kyse, on oikein ja kannatettavaa. Espoossa oleva IB-lukio on tuottanut useita kansainvälisiä menestyjiä ja osoittanut vuosien varrella tarkoituksenmukaisuutensa ja tarpeellisuutensa.

Tässä laissa on kuitenkin myös kysymys erästä erittäin tärkeästä näkökulmasta, mistä ei ole vielä käsittäkseni täällä juurikaan puhuttu, ja se on ylipäätänsä yksityisten koulujen tulevaisuus Suomessa meidän oman niin sanotun valtiollisen koulutusjärjestelmämme täydentäjänä. Tässä lakiesityksessä nyt kerrotaan perusteluissa, kuinka Opetushallitus on tarkkaan tutkinut Saksalaisen koulun opetussuunnitelmia, ja tästä laista tekee erityisen myös se, että tässä on vertailtu suomalaisen koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmia ja saksalaisen koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmia ja näiden kahden yhdistämisestä tässä nyt siten esitetään käytännön ratkaisuja, miten ne voisivat toimia.

Pidän tätä erittäin kannatettavana. Niin kuin täällä on todettu, Suomi kansainvälistyy nopeasti ja tämä Euroopan tasoinen eri opetusmahdollisuuksien avaaminen ja yhdistäminen on tervetullut lisä suomalaiseen koulutusjärjestelmään.

**15.01 Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen, te sanoitte, että minä olen ollut hallitusohjelmaa hyväksymässä ja että minä olen ollut mukana hallitusneuvotteeluissa — itse asiassa en ollut, en yhtään ainutta kertaa. Syy lienee ollut se, että minun mielipiteitäni ei haluttu, koska tiedettiin, että ne eivät varmaankaan ole täysin samanlaisia kuin

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

muiden mielipiteet. [Timo Heinonen: Te äänestitte hallitusohjelman puolesta!] Sen lisäksi toimintani viime juhannuksen alla kertonee sen, että en ollut sitä mieltä, mitä joskus aina joutuu tässä salissa äänestämään silloin kun hallituspuolueessa on, kuten varsin hyvin tiedätte. On turha lähteä siitä tukkanuottasille. Se kertoi myöskin sen, että en hyväksynyt koulutusleikkauksia, en hyväksynyt työllisyystoimenpiteitä, en hyväksynyt eläkeläispolitiikkaa enkä hyväksynyt tämän hallituksen perhepolitiikkaa, näin muutamia asioita mainitakseni.

**15.02 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan sanoa sen tässä asiassa vielä, että kun oli lukiokierrokset tässä ja kävin monessa lukiossa tuossa tammikuun aikana, kun kierrettiin eri paikoissa, niin siellä nousi esille kansainvälisten lukioden tilanne ihan aidosti, että nuoriso haluaa tänä päivänä aidosti opiskella kieliä. Kannustin heitä suuresti siihen, että he opiskelevat kieliä, koska se on semmoinen asia, joka ei koskaan mene muodista pois, ja se on aina heidän tulevissa tehtävissään varmasti ajankohtainen.

Tällaiset lakiesitykset, mitä nyt käsitellään, ovat erittäin kannatettavia, ja toivon, että tämä asia saa nopean käsittelyn tässä talossa ja kannustamme kaikkia omalla esimerkillämme opiskelemaan kieliä ja kansainvälistymään.

**15.03 Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Minun oli pakko pyytää vielä yksi puheenvuoro, koska se on myönteinen. Ensinnäkin unohdin sanoa aikaisemmin edustaja Kiurulle siitä, että kiitos vinkistä, uskoisin, että tuleva sd-merkinen pormestari aikoo juuri tehdä työllisyyspainotteisen pormestariohjelman. Siitä olemme paljon keskustelleet.

Mainitsitte tässä äsken nämä lukiokierrokset, ja itsekin olin tuossa tammikuulla parissa koulussa kiertämässä, niin kuin me kaikki edustajat puhemiestä myöten opastuksella olimme, ja minusta on aivan viehättävää, kun lapset esittävät aina kaikkein viisaimmat, parhaimmat, hienoimmat kysymykset. Haluan kyllä sanoa tässä ääneen, että minusta oli aivan ihanaa, kun menin luokkaan, missä oli aika pieniä pirpanoita, niin he sitten kysyivät kansanedustajalta, että tarvitseeko olla sivistynyt ollakseen kansanedustaja. Minusta se oli hieno kysymys, ja sanoin siinä sitten, että arvoisa kysyjä, ei se varmasti kyllä pahitteeksi ole, mutta tärkeintä on se, että meillä kaikilla on sydämen sivistystä. Mielestäni tämä lapsen ihana kysymys on sellainen, että se voi toivottavasti hyvin viitoittaa tätä tietä eteenpäin, että muistamme koulutuksen merkityksen jatkossakin ja haluamme tätä kautta luoda lapsillemme hyvän tulevaisuuden.

**15.04 Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hieman menee tämän päiväjärjestyksen ulkopuolelle, mutta kun Pia Viitanen tässä nimeni mainitsi ja puhui sydämen sivistyksestä, niin nyt tässä on nämä vaalit käyty ja pormestariohjelmaa siellä Tampereen suunnalla kovasti rustataan ja uskon, että Pia Viitanen mahdollisena pormestarina tai... [Pia Viitanen välihuuto] — Olette osoittanut mielenkiintoa kuitenkin ja ainakin pystytte vaikuttamaan pormestariohjelman sisältöön. Toivon teiltä sydämen sivistystä nyt pieniä ympäristökuntia kohtaan, joita ovat esimerkiksi Kangasala ja Pälkäne. Tehkää parhaanne, pistäkää sinne pormestariohjelmaan sellaiset lauseet, että Tavase-tekopohjavesihanke lopetetaan, Tampereen rahojen tuhlaaminen siihen lopetetaan, ne rahat käytetään koulutukseen ja sivistykseen ja naapurikuntien kiusaaminen lopetetaan. Se on nyt jatkunut kaksikymmentä vuotta. — Kiitos. [Välihuutoja]

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

### 6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 36/2017 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Puhemies Maria Lohela:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

#### *Keskustelu*

**15.05 Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Tässä edellisessä keskustelussa monet edustajat viittasivat näihin vaikeisiin koulutusleikkauksiin. Tuli mieleen vain, että mikä olisi sellainen leikkaus, joka olisi helppo. Heinonen kuittasi jo niin, että no, hiusten leikkaaminen voi olla helppoa, ainakin meille miehille.

Arvoisa puhemies! Korkeakouluopiskelijoista joka kuudennella on lapsi tai lapsia. Opintotuki poikkeaa muista syyperusteisista etuuksista siten, että tuen määrään ei vaikuta lapsen huoltajuus tai lasten lukumäärä. Muissa Pohjoismaissa perheelliset opiskelijat on huomioitu huoltajakorotuksilla tai korkeammilla tulorajoilla. Suomessakin on aiemmin ollut huoltajakorotus, mutta se poistettiin opintotukiuudistuksen yhteydessä vuonna 92. Hallituksen päättämät opintotukileikkaukset ja muutokset etuuksiin voivat merkitä opiskelevalle perheelle yli 1 000 euron vuosittaista tulonmenetystä. Leikkaukset astuvat voimaan elokuussa 2017.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit esittivät tämän vuoden vaihtoehtobudjetissaan, että jokaiselle lapsen huoltajana toimivalle opiskelijalle maksettaisiin opintorahakaudelta 200 euron huoltajalisä. Perheen ja opiskelun yhdistämistä olisi helpotettava perheellisille opiskelijoille maksettavalla uudella huoltajalisällä. Hallituksen olisi mielestäni syytä tarttua tähän esitykseen tulevassa väliaikariihessä. Nyt olisi tärkeää antaa jokin myönteinen signaali perheellisille opiskelijoille.

**15.07 Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Tämä on kuin jatkoa tuohon äskeiseen keskusteluun. Eihän nämä opintotukileikkaukset todellakaan miellyttäviä asioita ole. Samanaikaisesti on kuitenkin muistettava, että lähes miljardilla tuetaan suomalaisia opiskelijoita vuositasolla ja leikkausten jälkeenkin suomalainen järjestelmä on varsin antelias.

Mutta varsinaisesti tähän lakiesitykseen liittyen: Tässä kyllä kai kädet kyynärpäitä myöten ristissä ollaan, että Kela suoriutuu tästä tehtävästä. Ei niin, etteikö Kelalla tietotaitoa, osaamista tähän olisi, mutta tämä sosiaaliasioitten siirto, toimeentuloasioitten siirto, Kelalle on tuonut vähän sellaisia "jäljet pelottavat" -ajatuksia mieleen. Mutta toivotaan nyt — ja ei olla pelkästään "toivotaan toivotaan" -linjalla, vaan kyllä Kelan täytyy tästä asiasta suoriutua.

**15.08 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys tähtää hallitusohjelman yhteen tärkeään päämäärään, byrokratian purkamiseen. Kelaa on ryöpy-

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

tetty tässä toimeentulotukiasiassa viime aikoina aika kovalla kädellä, varmaan jonkun verran perustellustikin, mutta olihan se tilanne aivan valtava ryöppy, kun koko toimeentulotukiasia siirtyi Kelalle, ja siitä aiheutui tämä valtava työruuhka. No, nyt lehtitietojen mukaan käsittelyajat ovat lyhenemässä niin, että noin viikon sisällä hakemuksesta tulee päätös siinä asiassa.

Ja tämä opintotukiasia, mikä nyt on tässä hallituksen esityksessä pääasiana: On aivan todella hieno asia, että tässä poistetaan tämä opintotukilautakunnan turha byrokratia välistä eli kun oppilaitokset raportoivat tämän opintotukihakemuksen Kelalle, siellä sitten olemassa olevien tiedostojen kautta saadaan tämä päivitettyä nopeasti ja päätös syntymään nopeasti. Erittäin kannatettava byrokratianpurkuesitys.

Tässä yhteydessä toivoisin vain sen verran lisäksi vielä, että — kun moni opiskelija tänä päivänä opiskelee ahkerasti ja saa sitä opintotukea vielä lisäksi ja kun siitähän tietyissä olosuhteissa voi aiheutua, että oppilaan ahkeruudesta sitten rangaistaan silleen, että hänen opintotukeaan peritään myöhemmin takaisin — niitä rajoja pikkuisen tarkastettaisiin, ettei sitä ahkeraa opiskelijaa nyt heti rokotettaisi siitä ylimääräisestä sadan tai kahdensadan euron vuotuisesta tulosta, minkä hän hankkii esimerkiksi kesälomansa aikana. Hän kuitenkin omalla aktiivisuudellaan ja ahkeruudellaan on halunnut osoittaa, että hän haluaa tehdä työtä suomalaisen yhteiskunnan hyväksi, ja siitä, jos välittömästi tulee sitten opintotukileikkaus palkkioksi, en pidä. Siinä ei ole ainakaan kannustavuutta minun mielestäni yhtään, ja toivon, että siihen lähiaikoina puututaan. [Eduskunnasta: Samaa mieltä!]

**15.10 Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Opintotuen siirto oppilaitoksilta Kelalle on varmaan perusteltua tämän hallinnon yksinkertaistamiseksi ja ehkä päällekkäisten toimintojen poistamiseksi.

Mutta yksi asia, joka esille nousee myös tässä hallituksen esityksessä, on se, että tämä vähentää opiskelijoiden saamaa henkilökohtaista palvelua korkeakouluissa. Korkeakouluissa annettaisiin jatkossa vain yleisluontoista neuvontaa ja Kansaneläkelaitos vastaisi opiskelijan henkilökohtaisesta palvelusta.

Ja kun itse olen halunnut pitää — ja päättänyt, että pidän — esillä tätä verkkoesteettömyyttä aina, kun tehdään näitä uudistuksia, joissa viedään palveluita, tässäkin tapauksessa todennäköisesti, aika monen osalta verkkoon eli sähköiseen, niin haluan nostaa verkkoesteettömyyden esille ja toivoisin, että Kela olisi esimerkiksi siinä tiennäyttäjä, että palvelut olisivat verkkoesteettömiä. Meillä on useita opiskelijoita, esimerkiksi näkövammaisia tai muita, jotka voivat olla vaikeassa tilanteessa näiden verkkoon siirtyvien palveluiden edessä, jos tämä verkkoesteettömyys ei toteudu.

Olen itse samaa mieltä, että perheelliset opiskelijat ovat kovassa paikassa meidän yhteiskunnassamme, ja tämä huoltajakorotus on varmasti sellainen asia, joka on syytä pitää esillä silloin, kun valtiomme talous sen suinkin vain sallii.

Ja myös olen tehnyt esityksen — mistä edustaja Hoskonen edellä puhui — näistä tulo-rajoista. Nuoret opiskelijat, tai vanhemmatkin opiskelijat, ovat itse asiassa ainoa ryhmä, jota Suomessa ahkeruudesta rangaistaan. Sen takia voisimme ajatella niin, että opintotuen saisi siitä, jos opinnot etenevät tavoiteajoissa, ja voisi vaikka tavoiteaikoja hivenen tiukentaa ja tätä kautta kannustaa. Eli se olisikin tietyllä tavalla osoitus siitä, että opinnot menevät siinä tahdissa kuin on yhdessä sovittu.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

**15.12 Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä tietysti iso huoli on se, miten Kela aikoo selvitä tästä tehtävästä, kun tuntuu, että sille hyvin lyhyessä ajassa kasautuu todella paljon lisätyötä. Siirto on varmaan perusteltu, niin kuin täällä on todettu, ja on hyvä, että näitä käytäntöjä selkeytetään ja yhdistetään, mutta olisiko ollut hyvä miettiä tämä ajankohta vähän myöhemmäksi, sillä Kela on nyt niin täynnä ja työllistetty, että tästä saat-  
taa tulla sitten vielä kaikkea muuta toimintaa hidastavaa toimintaa? Että olisi voinut ehkä yhdellä vuodella siirtää tätä.

**15.13 Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kuulin täällä, että edustaja Östman oli pitänyt ihan erinomaisen puheenvuoron koskien opintotukiasiaa laajemmalti elikkä siitä, että puolueena olemme jo pitkään täällä salissa olleet ajamassa perheellisten opiskelijoitten elämäntilanteen parantamista.

Sinällänsä tässä itse esityksessä nyt on kysymys näitten tietojen yhteensaattamisesta, mutta on todellakin tärkeää huomioida se, mikä tässä koko salissa ennen joulua keskustelun yhteydessä nostettiin esille, eli että olemme huolestuneita: vaikka sinällänsä opintotukien tehdyt muutokset ovat lähestulkoon kaikille olleet hyväksi, erityisesti perheellisten opiskelijoitten aseman heikkeneminen nousi yhteisenä huolena esille.

Ja siinä mielessä täytyy nyt toivoa, että — kun tässä puoliväliriihtäkin käydään — tässä nyt olisi sitten myös hallitukselle vahva viesti, että tämä heikennys, mikä nimenomaan perheellisiä opiskelijoita kohtaa tämän asumistukiasian muutoksen suhteen, tulisi nyt korjattua, ja pidämme tätä äärimmäisen tärkeänä. He kuitenkin, jos katsotaan näitä opiskelijaryhmiä, ovat niitä niin sanotusti köyhimmistä köyhimpiä elikkä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia. Joten terveisiä sinne hallituksen pöytään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

## **7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain ja tieliikennelain muuttamisesta** Hallituksen esitys HE 33/2017 vp

### *Lähetekeskustelu*

**Puhemies Maria Lohela:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

### *Keskustelu*

**15.15 Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on uudistaa ja selkeyttää autoja ja niiden perävaunuja koskevien säännösten ja määräysten antoa ja siirtää niitä koskevia pitkälle yksityiskohtiin meneviä teknisiä vaatimuksia koskevat valtuudet Liikenteen turvallisuusvirastolle Trafille. Ehdotetut lainmuutokset ovat hallitusohjelman mukaisia, sillä ne selkeyttäisivät ja sujuvoittaisivat hallintoa. Mielestäni ehdotetut muutokset ovat perusteltuja ja välttämättömiä.

Esityksessä kerrotaan, että lähtökohtana tälle muutosehdotukselle määräyksenantovaltuuksien siirtämisestä Trafille on ollut muodostaa asiakokonaisuuksia virastolle siirrettä-

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

viä valtuuksia koskien, jotta säännösten ja määräysten valmistelussa ja päivittämisessä vältyttäisiin päällekkäiseltä työltä ministeriön ja viraston välillä. Tällä pyritään selkeyttämään ajoneuvoja koskeviin vaatimuksiin liittyvää tehtävänjakoa ministeriön ja Trafín kesken sekä tehostamaan liikenne- ja viestintäministeriön toimialan säädösvalmistelua.

Onkin totta, että ministeriö ja virasto ovat tehneet päällekkäistä työtä, ja tällä uudistuksella päästään toivottavasti siitä eroon. Ministeriö keskittyisi jatkossa entistä enemmän lainsäädäntötyöhön, kehittämistyöhön ja kansainväliseen vaikuttamiseen, ja Liikenteen turvallisuusviraston tulee ajoneuvoalan asiantuntijuutta hyödyntäen tehostaa ajoneuvojen teknispainotteisten vaatimusten kehittämistä ja ajoneuvosäännösten kansainvälisen kehityksen seuraamista.

Esityksessä hyvää on myös se, että sillä ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, sillä ehdotetut muutokset kohdistuvat lähinnä liikennehallinnon sisäiseen tehtäväjakoon. Tehtävien resurssivaikutukseksi Trafissa on viraston toimesta arvioitu 0,3 henkilötyövuoden lisäys, joten vaikutus on varsin vähäinen kokonaisuutta ajatellen.

Esityksen mukaisesti muutoksen jälkeen kaikki erikoiskuljetusajoneuvon ominaisuudet hyväksyttäisiin samalla Trafín myöntämällä poikkeusluvalla, jolloin menettely olisi yhtenäisempi ja sujuvampi. Vuoden 2015 alusta voimaan tulleessa ajoneuvolain uudistuksessa Trafille annettiin valtuudet antaa määräyksiä erikoiskuljetusajoneuvoista, mutta muutos-säädös ei sisältänyt tässä tarkoitettua poikkeuslupavaltuutta, joten asia jäi pahasti kesken. Tämä on hankaloittanut yrittäjien toimintaa. Trafi onkin nyt valmistelemassa uutta määräystä, joka korvaisi erikoiskuljetuksista ja erikoiskuljetusajoneuvoista annetun liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen. Määräyksen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti tämän esityksen mukaisen ajoneuvolain muutoksen kanssa. Mielestäni tämä on merkittävä ja nykytilannetta selkiyttävä muutos, jonka toivon pääsevän maaliin saakka mahdollisimman pikaisesti.

Esityksen mukaan pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, missä annettaisiin poikkeukset 1 momentin mukaisen poikkeuslupan edellyttämisestä. Poikkeuslupaa ei enää vaadittaisi sellaiselta tyyppihyväksytyltä ajoneuvolta, miltä ei vaadita tieliikennelain 87 c §:n mukais-ta erikoiskuljetuslupaa. Poikkeuslupaa ei myöskään enää vaadittaisi tyyppihyväksytyltä ajoneuvolta, jonka rekisteritiedoissa on kirjaus tieliikennelain 87 c §:n mukaisesta erikois-kuljetusluvasta. Tällä muutoksella vältettäisiin täysin turhaa poikkeuslupahakemusten kä-sittelyä eli tarpeetonta byrokratiaa silloin kun tarvittavat tiedot on jo kirjattu rekisteriin ajo-neuvon liikenteeseen hyväksymisen yhteydessä. Poikkeuslupaa ei jatkossa vaadittaisi myöskään moottorityökoneilta, koska ne ovat rakenteeltaan yksinkertaisempia eikä näi-den poikkeuslupien myöntämisessä ole tarvetta käyttää erityistä tarveharkintaa.

Tieliikennelain 87 c §:n 2 momentissa säädetään erikoiskuljetuslupan myöntämisen edellytyksistä. 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 5 kohta, jonka mukaan erikoiskulje-tuslupan myöntämisen edellytyksenä olisi kuljetukseen käytettävän ajoneuvon tai ajoneu-voyhdistelmän soveltuvuus luvanvaraiseen erikoiskuljetukseen. Muutoksella olisi tarkoi-tus mahdollistaa erikoiskuljetuslupan hyödyntäminen myös kevyemmissä kuljetuksissa, jos kuljetukseen käytettävä ajoneuvo on siihen soveltuva ja muut luvan myöntämisen edel-lytykset täyttyvät. Tarkemmin määrätyillä mitta- ja massarajoilla estettäisiin vaarallisen suuret kuljetukset niihin soveltumattomilla ajoneuvoilla ja siten turvattaisiin liikennetur-vallisuus myös näissä kuljetuksissa. Mielestäni tämä on merkittävä muutos toteutuessaan. Liikennevalvonnassa tulee viikoittain mitä ihmeellisimpiä virityksiä vastaan.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

Arvoisa rouva puhemies! Pidän hyvänä, että jatkossa vaatimus poikkeusluvasta ei koskisi myöskään ajoneuvoa, joka ei ole rekisteröintivelvollinen ja joka poikkeaa vain mitoitetaan tiellä yleisesti sallituista arvoista. Tällaisia ajoneuvoja ovat lähinnä eräät maataloudessa käytettävät traktorin perävaunut ja traktoriin kytkettävät hinattavat laitteet. Muutoksen jälkeen traktorin perävaunua voisi siten jatkossakin käyttää esimerkiksi suurten veneiden kuljetukseen ilman ajoneuvolle myönnettävää erikoiskuljetuslupaa. Mielestäni tämä on merkittävä muutos, eikä tässä ole tarkoitus vähentää kuljetuksen turvallisuusvaatimuksia, koska vaatimukset ajoneuvon säännösten ja määräysten mukaisista merkinnöistä ja muista turvallisuusvarusteista koskisivat edelleen tällaisia ajoneuvoja.

Kytkenäkatsastuksen pykälän 1 momenttia tarkennettaisiin myös niin, että kytkenäkatsastusta vaativat, yleisesti ajoneuvoissa käytettävistä poikkeavat ratkaisut sähköjohtojen kytkennästä koskisivat vain jarrujen toimintaa ohjaavien sähköjohtojen kytkentää. Muutos poistaisi liikenneturvallisuuden kannalta tarpeettomat kytkenäkatsastukset sellaisille sähköliitännöille, jotka eivät ohjaa jarruja. Tämä on mielestäni oikean suuntainen muutos, jossa keskitytään jatkossa oleelliseen eli liikenneturvallisuuden parantamiseen.

**15.21 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys nimenomaan on taas sitä byrokratian purkua, jolla pyritään virtaviivaistamaan hallintoa ja saamaan tehoa tähän toimintaan niin, että tässä tapauksessa liikenneministeriö luopuu ajoneuvoteknisten asioiden seuraamisesta ja valvonnasta ja erilaisten uusien asioiden kehittämisestä. Nimenomaan tämä menisi viranomaistyöksi eikä olisi silloin poliittisen toimielimen asia enää, mikä on aivan luonnollinen kehityssuunta, koska ei ministeriön tehtävään mielestäni kuulu erilaisten valojen sun muiden asioiden seuraaminen. Kyllä se kuuluu selkeästi viranomaistoimintaan.

Toivoisin, arvoisa puhemies, tässä yhteydessä, että kun näitä systeemejä kehitellään tässä maassa, niin pääsisimme pikkuhiljaa tuolle eurooppalaiselle tasolle, että sellainen turha nippelien viilaaminen ja erilaisten pienten yksityiskohtien jatkuva seuraaminen tästä maasta saataisiin loppumaan ja päästäisiin pitkiin, selkeisiin linjoihin esimerkiksi erilaisten kuljetusten sääntelyssä ja nimenomaan ajoneuvokohtaisissa yksityiskohtaisissa säädöksissä. Nykyisin on niin valtava määrä erilaisia säädöksiä ja erilaisia kortteja, jos meinaa jotakin työtä tehdä, että alkaa olla melkein mahdotonta jonkun pienen työn tekeminen, ellei ole kymmentä erilaista korttia taskussa, ja sitten pitää olla erikoiskuljetuslupia sun muita aivan vähäpätöisissä tehtävissä. Siksi kannatan lämpimästi tätä esitystä ja toivon, että tulevaisuudessakin mennään samalle linjalle, jolloin byrokratiaa puretaan ja toimintoja nopeutetaan.

**15.23 Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Yhden asian nostaisin tässä esiin, jota esityksessä ei ole painotettu, ja se on digitaalisuuden merkitys näiden lupien ja ilmoittautumisten ja rekisteröinnin kehittyessä, niin että monet erikoiskuljetukset, jotka ovat myös kansainvälisiä, voitaisiin hoitaa ja laittaa liikkeelle jo siellä lähtömaassa ja tällä tavalla varmistaa, ettei sitten synny mitään erityistilannetta Suomen rajoilla näiden kuljetusten suhteen, jotka aiheuttavat viivytyksiä ja sekaannusta.

**15.23 Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Minun täytyy nyt ensin kysyä, onko se tämä kohta, missä puhutaan myöskin pyöräilijöistä ja jalankulkijoista, vai onko se kohta 9. Kun täällä ei ole numeroa hallituksen esitykselle, niin nyt minä en tiedä ihan tarkkaan.

**Toinen varapuhemies Arto Satonen:** Käsitlemme hallituksen esitystä 33.

— No, mutta kun täällä nyt saa puhua, niin minä sitten puhun kuitenkin. [Naurua]

Eli kun meillä nyt tässä liikenneturvallisuudessa Suomi on sitoutunut yleiseurooppalaisiin tavoitteisiin vähentää jatkuvasti liikennekuolemia ja vakavia loukkaantumisia — ja tämä asia on kirjattu myöskin valtioneuvoston periaatepäätökseen — niin nyt sitten tuoreeltaan kuitenkin vaikuttaa siltä, että lakiluonnoksessa korostuu tienkäyttäjän omavastuu, mikä voi merkittävästi lisätä heikompien asemaa tieliikenteessä, sellaisten, jotka eivät itse pysty pitämään itsestään huolta. Sen lisäksi myöskin ehdotetaan poistettavaksi kypärä- ja heijastinpykälä, mikä eittämättä tuo vaaratilanteita tieliikenteeseen. Ne pitäisi ehdottomasti pitää siellä mukana, koska heijastin on erittäin halpa henkivakuutus ja kypärä on sellainen, joka sitten ihan oikeasti säästää niitä henkiä.

Sen lisäksi — jos tämä on nyt sitten tämä — ehdotuksen mukaan liikennevirhemaksun käyttö haluttaisiin ulottaa koskemaan ylinopeuksia yli 30 kilometriin tunnissa asti. Jos tämä liikennevirhemaksu nyt sitten on sellainen, että se on tasasuuruinen, niin se on äärimmäisen epätasa-arvoinen, koska se ei ota käyttäjän eli tekijän tilannetta millään tavalla huomioon. Parempi tilanne olisi se, että määrättäisiin päiväsakkoja, joissa otettaisiin huomioon henkilön tulotaso. On eri asia maksaa 400 euroa tasasuuruista maksua tuloista, jos tulot ovat 600 euroa kuukaudessa, kuin se, että otettaisiin huomioon [Puhemies koputtaa] ihmisen tulotaso myöskin silloin kun se tulotaso on korkeampi — vaikka olisi kuinka korkea — samalla tavalla, niin että se koskisi yhtä paljon.

**15.26 Outi Mäkelä kok:** Arvoisa puhemies! Todellakin nyt on tämä hallitus saanut aikaikseksi aika monta säädöksiä sujuvoittavaa ja normeja purkavaa asiaa ja lakia. Tässä yhteydessä on ollut todellakin tarpeen, että myös näitä liikenteeseen liittyviä käytäntöjä katsotaan ja haravoidaan läpi. Mielestäni tämä hallituksen esitys 33 on hyvä esimerkki siitä, että pieneltäkin tuntuvat asiat ovat seikkoja, joilla voidaan merkittävästi nopeuttaa ja keventää säädöksiä ja lisätä sujuvuutta.

Kannatan edustaja Laukkasen digitalisaatioajatusta. Nykyään kun eletään maailmassa, jossa asiointi on yhä enemmän sähköistä ja myöskin asiakirjat ovat hyvin paljon sähköisiä ja varmaan myös erilaiset erikoispoikkeusluvut ja järjestelyt voidaan sähköisesti hoitaa, niin mentäisiin Suomessakin sellaisiin järjestelmiin, joilla voidaan olla etukenossa tekevässä tulevaisuutta.

**15.27 Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ajoneuvolain ja tieliikennelain valtuussäännöksiä muutetaan niin, että niiden autoja ja perävaunuja koskevien vaatimusten, jotka ovat teknispainotteisia, määräyksenantovelvollisuudet siirretään liikenne- ja viestintäministeriöltä Liikenteen turvallisuusvirastolle eli Trafille. Tämä hallituksen esitys nimenomaan, HE 33, on tähän asiaan kuuluva.

Tällä ei ole käytännössä taloudellisia vaikutuksia, ehdotuksen muutokset kohdistuvat lähinnä liikennehallinnon sisäiseen tehtävänjakoon, eli valtuuksia annetaan Trafille. Trafille on viime vuosina kyllä annettu hyvin paljon jo tehtäviä. Sinne on siirretty tehtäviä vuosien saatossa useitakin, ja monesti on pohdittu myöskin, mitkä ovat resurssit Trafilla hoitaa näitä tehtäviä. Toivon vilpittömästi, että Trafi myöskin pystyy suoriutumaan niistä tehtävistä, mitä nyt annetaan jatkuvasti sinne.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

Liikenne- ja viestintäministeriössä tämän jälkeen sitten keskitytään jatkossa nykyistä enemmän lainsäädäntöä koskevaan ydintehtävään sekä strategia-, ohjaus- ja kehittämistyöhön, ja se on hyvä linjaus mielestäni myöskin. Myöskin nämä esitetyt lainmuutokset selkiyttävät ja sujuvoittavat hallintoa jatkossa. Määräystenantovelvollisuuksien muutosten lisäksi hallituksen esityksessä tarkennetaan myöskin erikoiskuljetuslupaa ja erikoiskuljetusten suorittamista koskevia säännöksiä.

Edustaja Tolppanen omassa puheenvuorossaan toi tieliikennelakiin liittyviä asioita esille, niin ne asiat ovat vasta lausunnolla olleita ja tulevat syksyllä meille käsittelyyn.

**15.29 Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan edustaja Torniaisen puheenvuoroon sen verran, kun näistä erikoiskuljetuksista on kyse, että toivoisi, että myös niissä haettaisiin järkeä luvituksiin, jotka ovat tällä hetkellä itse asiassa äärimmäisen vaikeita. Meillä on tiukka säädöstö sen takana, että kuljettajalla pitää olla tietyt oikeudet, että voi ajaa etuautoa ja voi ajaa taka-autoa, mutta sen jälkeen — olen saanut muutamilta yrittäjiltä tietoa — tämän luvan saanti saattaa kestää kaksi viikkoa. Ja kun ajatellaan, että sellaiset koneet, mitä käytetään vaikkapa isoissa kalliolouhoksissa, tietyömailla ja tämäntyyppisissä, seisovat kaksi viikkoa odottamassa sitä siirtolupaa, niin siinä on isoista kustannuksista kyse. Toivon, että tämä nousee myös keskusteluun, kun näitä uudistuksia tehdään.

**15.30 Outi Mäkelä kok:** Arvoisa puhemies! Vielä kun tässä luin näitä lausuntoja ja niiden huomioonottamisia, niin oikeastaan tässä keskustelussa on hyvä huomioda tämä, minä Suomen kuljetusliitto SKAL on tuonut lausunnossaan esiin. He ovat nostaneet asian, joka koskee kumottavaksi aiottua liikenne- ja viestintäministeriön päätöstä ajoneuvojen kuormakoreista, kuormaamisesta ja kuorman kiinnittämisestä. He ovat pitäneet tärkeänä, että se pysyy voimassa siihen asti, kunnes sen korvaava Liikenteen turvallisuusviraston määräys on annettu. Kun ilmeisesti, tämän esittelytekstin mukaan, tämä määräys on vasta valmistelussa, niin tämä on varmasti hyvä huomioda valiokuntavaiheessa.

**15.31 Ari Torniaisen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinonen nosti esille erikoiskuljetusten lupa-asiat ja niiden ehkä keventämisen myöskin. Itse olen vilpittömästi samaa mieltä, että siihenkin tulee kiinnittää jatkossa huomiota.

Samoin edustaja Hoskonen omassa puheenvuorossaan jo aikaisemmin nosti esille Suomessa vallitsevan niin sanotun lupakorttiviidakon eli että käytännössä pitää takataskussa olla paksu lompakollinen erilaisia lupakortteja, ennen kuin saa mennä edes työmaalle töihin tai suorittaa erilaisia työtehtäviä. Itse vilpittömästi toivon, että tähän asiaan kiinnitetään huomiota. Ne kortit ovat hyvin pitkälle myöskin työturvallisuuteen liittyviä asioita, eli työturvallisuudesta tulee huolehtia erityisesti. Mutta sitten, tarvitaanko kaikkia kortteja välttämättä, tuleeko niitä olla niin paljon: siinäkin varmaan olisi digitaalisuus tulevaisuutta, jotta yhdestä tietokannasta [Puhemies koputtaa] voitaisiin saada selville, kenellä on minhinkin erityistehtävään lupa. Toivon, että tässä myöskin ammattiyhdistysliikkeet ottaisivat roolia, jotta saataisiin lupakorttiviidakkoa kevennettyä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

### 8. Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 2016

Kertomus K 6/2017 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Toinen varapuhemies Arto Satonen:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

#### *Keskustelu*

15.32 **Pauli Kiuru kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme Eduskunnan kirjaston kertomusta vuodelta 2016.

On yhteensattuma, että tällä samalla viikolla vietämme valtakunnallista lukuviikkoa. Erityisesti kirjastot ja koulut järjestävät teemaan sopivia tapahtumia. Hyvää ja antoisaa lukuviikkoa meille kaikille!

Eduskunnan kirjaston perustehtävät on määritelty Eduskunnan kirjastoa koskevassa laissa ja tarkemmin ohjesäännössä. Kirjasto palvelee eduskuntatyötä. Se on myös eduskunnan keskusarkisto. Lisäksi tehtäviin kuuluu toimia oikeudellisen tiedon, yhteiskuntatiedon ja eduskuntatiedon keskuskirjastona.

Eduskunnan kirjaston strategia uusittiin kertomusvuonna. Sen mukaan kirjaston asiakkaat jaetaan kolmeen pääryhmään: ydinasiakkaisiin, ulkoisiin ydinasiakkaisiin sekä ulkoisiin asiakkaisiin. Kahteen ensin mainittuun ryhmään eli ydinasiakkaisiin kuuluvat virastot ja virkamiehet löytävät hyvin Eduskunnan kirjaston palvelut, joita ovat esimerkiksi vaativat ja laajat tietohaut. Sen sijaan kirjaston julkista ja avointa roolia ei vielä riittävästi tunneta ulkoisten asiakkaiden ryhmässä. Eduskunnan kirjasto on avoin myös kaikille henkilöasiakkaille. Tämän asian kohdalta toivon myös edustajakollegoilta aktiivisuutta, ja tätä tietoa voitte lähipiirissänne jakaa. Siis Eduskunnan kirjasto on avoin kaikille henkilöasiakkaille.

Eduskunnan kirjaston hallitus otti kertomusvuonna kantaa avoimen ja luotettavan tiedon puolesta. Halusimme osaltamme tukea suomalaisia päätoimittajia sekä heidän julkista kannanottoaan luotettavan median puolesta. Lukutaito ja koulutus, luotettava ja vapaa media, sananvapaus, kirjastot, äänioikeus, demokratia, toimittajien oikeudet tehdä työtään painostuksetta, korruptoitumattomuus sekä hallinnon avoimuus, nämä ovat niitä tekijöitä, joista muodostuu kaikki se arvokas ja kaunis, jota haluamme itsenäisyytemme 100-vuotishuhtavuonna kunnioittaa. Näiden tekijöiden eteen on myös tehtävä työtä ja oltava jatkuvasti hereillä. Euroopassa ja sen lähialueella on runsaasti esimerkkejä, jotka kertovat itsestään selvyytenä pitämiemme arvojen ja oikeuksien eroosiosta.

Kirjastojen rooli on digitalisoitumisen myötä muuttunut ja muuttumassa. Fyysiset käynnit korvautuvat osin verkkovierailuilla ja digitaalisilla aineistoilla. Esimerkiksi Eduskunnan kirjaston verkkosivuilla julkaistavat lakihankkeiden tietopaketit kiinnostavat laajasti yleisöä.

Eduskunnan kirjasto järjestää myös koulutusta. Tiedonhallinnan koulutukseen osallistui kertomusvuonna yli 1 100 henkilöä. Kirjaston tiloissa järjestetyt näyttelyt ovat herättäneet kiinnostusta myös valtakunnan medioissa.

Veteraanikansanedustajien muistitietoarkistoon tehtiin kertomusvuonna 12 kansanedustajahaastattelua ja yhden eläkkeelle jääneen virkamiehen haastattelu. Kirjaston hallitus

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

päätti lokakuussa 2016, että myös istuvan kansanedustajan haastattelu on mahdollista. Harkintavalta on tutkijalla.

Eduskunnan kirjasto on arvostettu työpaikka. Avoimiin tehtäviin tulee huomattavan runsaasti hakijoita, ja hakijoiden koulutus ja työkokemus ovat erinomaisia. Kirjastossa työskenteli vuoden lopussa 38 henkilöä, ja työntekijämäärä on ollut pienessä laskussa viime vuosina. Olemme ilmeisesti saavuttamassa tai saavuttaneet alarajan, jonka alitse ei enää voida mennä, jottei tehtävien hoito vaarannu.

Kiitos kaikille kirjaston henkilökuntaan kuuluville hyvin tehdystä arvokkaasta työstä.  
— Kiitos.

**15.37 Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos kirjaston hallituksen puheenjohtajalle, edustaja Kiurulle hyvästä esittelypuheenvuorosta. Tämä opus on erinomainen, kiitos siitä kirjaston henkilökunnalle hallituksen ohessa.

Hieman huolestuneena tietysti seuraa sitä, että tämä lainausten ja lainojen uusintojen määrä on jatkuva miinusmerkkinen tolppa, ja se on jatkunut tuolta vuodesta 2010, 2011 eteenpäin. Ymmärrän, että jonkun verran sitä varmasti selittää se, että remontti aiheutti sitä, että kirjasto ei ollut tuolla tavalla toiminnassa, ja osaltaan varmasti se, mitä täällä sanotaan, että yhä enemmän asioidaan verkossa. Mutta toisaalta toivoisin, että tätä tutkittaisiin vähän lisää, ja voisiko olla paikallaan jopa pieni kampanja siitä, että kirjasto on jälleen auki. Se oli ainakin ennen hyvinkin suosittu opiskelijoiden ja muiden keskuudessa, kun sieltä kirjat hyvin sai.

Nuorten parlamentista haluan myös antaa kiitosta kirjastolle, joka on siinä merkittävässä roolissa eduskunnan puhemiesten ja eduskunnan johdon kanssa. Meillä toimii upea määrä näitä kerhoja eri suomalaisissa kouluissa, ja viime vuonna jo kymmenennen kerran Nuorten parlamentti kokoontui, silloin täällä väistötiloissa.

Arvoisa puhemies! Loppuun haluan kiittää myös tästä minun sydäntäni lähellä olevasta asiasta eli historian kirjoittamisesta tai talteen laittamisesta. Esitin aikanaan tätä, että myös istuvia kansanedustajia voitaisiin haastatella silloin, kun kyse on esimerkiksi tämän tyyppisistä edustajista kuin Zyskiewicz tai Kanerva taikka Tuomioja, joiden kohdalla tuntuu, että Johan Sirén on heidät jo aikanaan tänne eduskuntaan suunnitellut ja he täällä maailman tappiin ovat. On hyvä, että heitäkin voidaan haastatella. [Puhemies koputtaa] Kysyisin nyt oikeastaan puheenjohtajalta, edustaja Kiurulta: onko yhtään tällaista tämän vuoden puolella vielä tehty, onko kukaan näistä konkareista päässyt tuohon haastateltavien penkkiin? Toivon, että tuo yksi eläkkeelle jäänyt virkamies, joka nyt on ehditty haastattelemaan, olisi ollut pääsihteeri Tiitinen.

**15.40 Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Heinoselle hyvistä huomioista.

Todellakin kirjaston hallitus teki näihin veteraanikansanedustajien haastattelukäytäntöihin pientä tarkennusta. Vastuu on tutkijalla, ja luotamme tutkijoiden näkemykseen. Viime vuonna yksi virkamies haastateltiin. Ehkä nyt ei ole syytä mennä nimien tasolle, ketä on haastateltu. Tutkijat niitä voivat sitten käyttää, kun ovat tutkimusluvan saaneet.

Tänä vuonna on tarkoitus haastatella 12 kansanedustajaa ja mahdollisesti 2 veteraanikansanedustajaa, joihin sitten tutkija ottaa yhteyttä, ja, mikäli edustajat siihen suostuvat, sitten etenee.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

Nämä tutkimukset ja haastattelut ovat hyvin perusteellisia, keskimäärin kahdeksan tuntia kestäviä, eli siihen täytyy myös edustajan varata runsaasti aikaa ja voimia. Kansainvälisesti verrattuna tämä on erittäin poikkeuksellinen tapa, näitä on tehty jo hyvinkin pitkään.

**15.41 Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Aina kun puhutaan kirjastoista, puhumme hyvin tärkeästä asiasta. Omalta osaltani myös kiitän edustaja Kiurua hyvästä esittelypuheen- vuorosta ja niistä painopisteistä, mitä toitte tässä puheenvuorossanne esiin. Ja ei tuo edustaja Heinosenkaan puheenvuoro hullumpi ollut: siinä puhuttiin tärkeistä asioista, ja on mielenkiintoista kuulla juuri tämä, että se, mitä täällä salissa olemme aiemmin näissä asioissa ja tässä kohdassa puhuneet, on mennyt eteenpäin myös muun muassa näitten haastattelujen osalta kaiken kaikkiaan.

Eduskunnan kirjastolle toivon kaikkea hyvää. Eduskunnan kirjasto on hyvin tärkeä. Se on tärkeä helmi kirjastojen hienossa helminauhassa, ja toivon, että tämä helminauha säilyy meillä kansallisaarteena nyt ja tulevaisuudessa. Toivon, että päättäjät niin täällä eduskunnassa kuin kunnissakin ovat kyllin viisaita pitääkseen hyvää huolta arvokkaasta kirjastolaitoksestamme kaiken kaikkiaan.

On hienoa, että valtakunnallinen lukuviikko sattuu juuri tälle päivälle, kun täällä eduskunnassakin kirjastoista on mahdollisuus keskustella. Se on tärkeä asia, ja kaiken kaikkiaan toivoisin sitä, että suomalaisten lukuharrastus — erityisesti lasten, pienten poikien lukuharrastus — saisi tuulta siipiensä alle ja evästä jatkoonsa. Mehän olemme paljon keskustelleet siitä, että tässä tiettyjä haasteita on ollut, ja siksi mielestäni puhumme erittäin, erittäin tärkeästä asiasta, kun puhumme ihmisten, esimerkiksi lasten, lukuharrastuksesta.

Samoin, kun puhumme kirjastojen merkityksestä, puhumme todella isosta asiasta, suomalaisesta historiasta sekä tässä päivässä että tulevaisuudessa. Se on toden totta, että kun puhutaan ihmisten tasa-arvoisista mahdollisuuksista, sivistyksen edistymisestä, kaikesta siitä, niin kyllä se näin on, että kahta en vaihda: peruskoulu ja kirjastot. Eli se on hyvin arvokas asia, ja siksi toivon sellaisia päätöksiä, että tässä talousahdingossa kirjastojen määrärahat turvataan, toimintaedellytykset turvataan ja samoin [Puhemies koputtaa] kehitetään koko kirjastolaitosta.

Puheenjohtaja! Jos saan ihan lyhyesti saapumatta sinne ylös todeta vain, että viime kohdassa puhuimme myös kirjastojen perusparantamisesta, ja mielestäni siinä olisi myös idea, mihin kannattaisi tässä työllisyystilanteessa tarttua.

**15.43 Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan kirjastosta voidaan sanoa, että se on eduskunnan sykkivä sydän. Harva siellä käy, mutta moni tuntee sen voiman ytimissään. Sieltä saa tietoa tarvittaessa, ja se kertoo myös siitä, miten edistyksellinen kansakuntamme on. Laaja tarjonta ja tietopaketit käsittelyyn tulevista laeista ovat todella tärkeä osoitus kansalaisyhteiskunnan toimivuudesta. Meillä on avoin mahdollisuus perehtyä ihan tuolla kotipenkillä kaikkeen siihen, mistä täällä talossa tärkeästi päätetään, ja se kertoo kyllä paljon meidän yhteiskunnastamme.

Erittäin mielenkiintoista oli lukea näistä veteraaniedustajien haastatteluista, joita on siis tosiaan tehty jo aika pitkään, ja siitä heräsikin kysymys, kuka saa nähtäväkseen tai kuunneltavakseen näitä haastatteluja. Miten on ajateltu niiden kanssa toimia? Olisin edustaja Kiurulta tätä kysynyt.

Miten voisi sitten käytännössä myös edetä sen suhteen, että haastatteluvalikoimaan tosiaan otettaisiin vaikka ensimmäisen kauden kansanedustajat — mitkä ovat olleet heidän

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

tunnelmansa ja näkemyksensä eduskuntatyöstä? Saattaisi olla myös jollekin lukijalle ja tutkijalle hyvin mielenkiintoinen asia.

Vielä nostaisin tämän kansainvälisen toiminnan, parlamentaaristen kirjastojen kansainvälisen yhteistyön, joka on myös todella merkittävä osa kirjaston toimintaa. Siitä kysyisin, onko kirjastoilla jotain kansainvälisiä seminaareja, joihin edustajatkin voisivat osallistua.

**Toinen varapuhemies Arto Satonen:** Annetaan vastauspuheenvuoro, edustaja Kiuru.

**15.45 Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkasen kysymyksen näistä haastatteluista ja niiden julkisuudesta: Itse asiassa Eduskunnan kirjaston sivuilla on muistitietoarkiston haastatteluaineiston käytösäännöt. Ne eivät ole sillä tavalla julkisia, että kuka tahansa voisi koska tahansa niitä mennä lukemaan. Tutkimuslupa annetaan tutkimukselliseen käyttöön lähinnä pro gradu -tutkimukseen ja siitä ylöspäin. Hakemuksesta sitten kirjaston johtaja tekee päätöksen, miten niitä saa käyttää. Aineisto, mikä on lainaksi saatu, pitää yleensä tuhota sitten käytön jälkeen.

Kansainvälisyydestä tuli hyvä huomio. Itse asiassa olemme kirjaston hallituksessa ja talousarviokäsittelyssä kiinnittäneet huomiota tähän kansainvälisyyssnäkökulmaan, koulutusnäkökulmaan henkilökunnan osalta, ja sen suhteen olemme itse asiassa hieman terävöittäneet linjaa, koska kansainvälisyys on tälläkin alalla aivan keskeistä.

**Toinen varapuhemies Arto Satonen:** Sitten palataan puhujalistaan.

**15.46 Outi Mäkelä kok:** Arvoisa puhemies! Eduskunnan kirjasto on todellakin arvokas instituutio. Kirjaston hallituksen puheenjohtaja Kiuru nosti esiin tärkeän asian siitä, että Eduskunnan kirjasto on kaikille avoin. Muistan itse, että kun opiskelin, niin se oli ikään kuin vaiettu salaisuus, että Eduskunnan kirjastosta löytyy asiantuntevaa ja loistavaa palvelua ja saa tenttikirjat nopeasti, jopa nopeammin kuin yliopiston kirjastosta. Aikoinaan, jos siellä olivat kirjat varattuja, täältä yleensä löytyi joku kirja, jota ei tarvinnut jonottaa. Toivon todella, että tämä avoimuus leviäisi ja ihmiset löytäisivät tänne Eduskunnan kirjaston äärelle.

Meillä on tällainen tiedon avoimuuden aikakausi nyt menossa, ja on tärkeää, että se ei ole pelkästään digitaalista tietoa vaan se on myös perinteistä kirjatieta ja että meillä on myös avoimuutta tässä avussa. Eduskunnan kirjasto on mainio ja palveleva instituutio siinäkin, että sieltä löytyy apua tiedon löytymiseen. Kun nyt Lukuviikon teema on "Anna lahjaksi lukuseikkailu", ehkä eduskunta voi ikään kuin antaa lahjaksi kirjaston muodossa tietoseikkailun. Hyvää Lukuviikkoa vaan kaikille!

**15.48 Pia Viitanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Toden totta, ihan hyviä ideoita tässä keskustelun varrella tulee heitettyä, ja tämä viimeksi mainittu kysymys myös tästä avoimuudesta ja tavoitettavuudesta on hyvin tärkeä.

Oikeastaan siksi pyysin vielä tämän puheenvuoron, kun hieman jäi kesken tuossa edellisessä tämä kirjastolaitoksen tulevaisuus ylipäätään, ja kun olemme puhuneet täällä muun muassa nyt näistä ajoista, jolloin työllisyyteen tulisi satsata, niin silloinhan tietenkin kannattaa myös peruskorjata ja rakentaa. Niinpä tässäkin kohtaa haluan muistuttaa hallitusta esimerkiksi tulevassa kehysriihessä ottamaan huomioon, että — kun viimeksi puhuimme aiemmassa kohdassa homekouluista — ihan yhtä lailla esimerkiksi moni kirjasto kaipaasi

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

kohennusta tai sitten ihan uuttakin rakentamista. Ja viime kaudellahan saimme tässä toteutettua sen kauden viimeisen toimenpidepaketin, mikä kunnille oli luvattu, mutta sen jälkeen jatkoa ei sitten enää piisaakaan, ja siksi toivoisin ja tässä voisi olla hyvä vinkki tulevaisuuteen, että voisimme palata myös valtion osalta kirjastorakentamisen ja -korjaamisen avustamiseen.

Puhemies! On yksi positiivinen asia, minkä haluan tässä yhteydessä mainita, mikä liittyy sinänsä kirjastoihin ja on hyvin tärkeä asia, ja näin Suomen 100-vuotisjuhlavuonna haluan sen täällä salissa sanoa — olen siihen toki aikaisemminkin käyttänyt puheenvuoroja ja ministerinä toimin paljon sen puolesta — ja se on tämä lainauskorvausasia. Mielestäni on erittäin hienoa, että sen saimme. Viime kaudella, jolloin lainauskorvaukset tuplattiin, aloitettiin työ ja perustettiin parlamentaarinen työryhmä, joka sitoutuu siihen, että juhlavuonna saatetaan tämä lainauskorvaus pohjoismaiselle tasolle, ja se on nyt toteutunut. Se on tärkeä, se on arvokas asia, ja siinä muuten koko eduskunta on tehnyt sitkeää työtä. Itselläni on pitkä tausta esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaoston jäsenenä ja tiedän, että olemme lukuisia kertoja ponsin kiinnittäneet tähän asiaan huomiota, ja on merkittävä ja [Puhemies koputtaa] iso asia, että tämäkin on saatu nyt maaliin.

**15.50 Outi Mäkelä kok:** Arvoisa puhemies! Kun edustaja Viitanen tässä otti tämän kirjastojen uudistamisen esiin, niin en voi kyllä olla enempää samaa mieltä siitä, että kirjastojen pitää elää tässä ajassa ja kirjastot voisivat olla yhä enemmän tällaisia monipuolisia tapaamispaikkoja, ihmisten olohuoneita, ja ainakin meillä omassa kunnassa Nurmijärvellä tähän suuntaan on jo menty. Kirjastot järjestävät yhä enemmän tapaamisia, erilaisia tilaisuuksia, joissa erilaiset ihmiset voivat kohdata ja käydä jopa keskusteluja. Kirjasto ei ole enää se paikka, jossa pitää olla vain hiljaa ja lukea ja hyssyttellä — toki sekin on tärkeä arvo. Tälläkin viikolla Nurmijärvellä on tulossa Esko Valtaoja pitämään luentoa, ja toivon, että se on paljon suosiota keräävä tilaisuus.

Pidän myös siitä ajatuksesta, mikä on ollut esillä, että kirjastot voisivat lainata urheiluvälineitä, esimerkiksi kävelysauvoja tai muita tämäntyyppisiä, joita ehkä jokaiseen perheeseen ei välttämättä tule ostettua. Mielestäni tämä olisi tätä nykyaikaa ja sopisi jakamista-louteen myös hyvin.

**15.51 Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Viitanen puhui tästä avoimuudesta ja tämäntyyppisistä asioista ja ihan oikein. Avoimuuteen liittyy myös yhteistyö. Tuohon tien toiselle puolelle on valmistumassa Helsingin keskustakirjasto, ja Eduskunnan kirjasto omalta osaltaan on avannut keskustelun uuden keskustakirjaston kanssa, ja tavoitteena on tehdä laajasti yhteistyötä eri kirjastojen välillä. Kirjasto panostaa myös visuaalisuuden ja avoimen datan hyväksikäyttöön.

Edustaja Mäkelä toi esiin tämän tapaamispaikka-ajatuksen, ja itse asiassa juuri tähän suuntaan noin puoli vuotta sitten hyväksytty uusittu kirjastolaki suuntasi, että kirjastojen tulee tarjota mahdollisuuksia kuntalaisille ja kansalaisille tapaamisiin veloituksetta tai hyvin näennäisellä korvauksella. Siihen suuntaan ollaan kyllä menossa, että kirjastot ovat tällaisia yhteisöllisyyden, sananvapauden ja kokoontumisvapauden airuita.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

### 9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tieliikennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 22/2017 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 4/2017 vp

*Ensimmäinen käsittely*

**Toinen varapuhemies Arto Satonen:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 4/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

*Keskustelu*

**15.53 Kari Kulmala ps:** Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi ajoneuvojen suurimpia mittoja ja massoja koskevan direktiivin asettamista vähimmäisvaatimuksista ajoneuvon painon etätunnistusjärjestelmään liittyen. Tällaisella järjestelmällä pystyttäisiin erottamaan liikennevirrasta tarkempaa tarkastusta varten sellaiset ajoneuvot, joiden paino ylittää sallitun rajan.

Esitys kuulostaa toteutuessaan erinomaiselta. On selvää, että tällainen järjestelmä tehostaisi valvontaa, sujuvoittaisi liikennettä, lisäisi liikenneturvallisuutta, tasapuolistaisi kilpailun edellytyksiä ja saisi aikaan kustannussäästöjä tienpidossa kuljetusten ylipainojen vähentyessä. Mutta se vaatii myös omat ammattitaitoiset käyttäjät. Valitettavasti ammattitaitoiset raskaan liikenteen valvojat ovat katoava luonnonvara. Niitä on tällä hetkellä vähemmän kuin suojeltuja saimaannorppia.

Esityksen toteutumisen myötä kuormaa kuljettava liikenteenharjoittaja ja valvontaviranomaiset saisivat tavaran lähettäjältä ja kuljetuksen tilaajalta nykyistä paremmat tiedot kontin ja vaihtokorin painosta, mikä muun muassa vähentäisi kuorma-autonkuljettajien riskiä kuljettaa tietämättään ylikuormaa. Mielestäni vielä parempi uudistus olisi, että tavaran vastaanottajat eivät ottaisi enää ylikuormia vastaan. Se parantaisi myös liikenneturvallisuutta.

Esitys mahdollistaisi kansallisen päätöksen mukaisesti automaattisten punnituslaitteiden sijoittamisen tielle. Mielestäni tämä on erinomainen asia mutta vaatii edelleen ammattitaitoisia valvojia, ja, kuten jo totesin, niitä ei enää kohta ole. Pidän myös välttämättömänä kuljetusyritysten toimintaedellytysten tasapuolisuuden varmistamiseksi, että ylikuormat voidaan havaita ja niihin puuttua tasapuolisesti myös ulkomaisten ajoneuvojen osalta.

Arvoisa puhemies! Poliisi valvoo Suomessa tänään ajonopeuksia osana vuorokauden pituista kansainvälistä nopeusvalvontamaratonia. Valvonta alkoi tänään aamukuudelta ja päättyy torstaiaamuna samaan kellonlyömyyn. Nopeusvalvonta on tärkeää mutta niin on myös raskaan liikenteen valvonta. Se mahdollistaa muun muassa yritysten tasapuolisen kilpailun ja vähentää harmaata taloutta. Siitähän ovat myös liikkuvan poliisin lahdanneet kansanedustajat olleet tässä salissa aikaisemmin huolissaan. Ihan olen itsekin liikuttunut siitä, miten yksimielisiä nämä edustajat ovat juhlapuheissaan olleet.

Raskaan liikenteen valvonta on kuitenkin koko ajan vähenemässä, ja se ei ole meidän kenenkään etu. Nyt olisi heräämisen aika. Samalla kun liikkuva poliisi lahdattiin, muutettiin poliisissa myös raskaan liikenteen valvonnan tilastointia. Aikaisemmin raskaan liikenteen valvonnassa eriteltiin valvontaan kohdistuneet tunnit tarkasti: kuormituksen valvonta, ajo- ja lepoaikojen valvonta, vaarallisten aineiden kuljetusten valvonta ynnä muut. Ny-

## Pöytäkirja PTK 39/2017 vp

kyään työaika tilastoidaan vain yleisnimikkeellä raskaan liikenteen valvonta. Tällä hetkellä ei siis tiedetä tarkasti, paljonko esimerkiksi kuormituksen tai ylikuormien valvontaan kohdistetaan liikennevalvontaan osoitettua työaika. Toivottavasti tämä ajoneuvon painon etätunnistusjärjestelmä toisi osaltaan valoa valvontaan ja myös tilastointiin. Toivottavasti poliisista pystytään jatkossa antamaan tilastot raskaan liikenteen osalta myös henkilötyövuosina sitä pyytäneille. Tällä hetkellä niitä ei ole heiltä saatavilla.

**15.57 Outi Mäkelä kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kulmala toi tietoomme huolestuttavan tiedon, että ammattitaitoiset raskaan liikenteen valvojat ovat harvinaisempia kuin saimaannorpat. Toivottavasti tilanne ei kuitenkaan ihan näin huolestuttava vielä Suomessa ole, mutta toki yhdyin siihen, että asia on vakava ja siihen on kiinnitettävä huomiota. Sen takia on hyvä, että tässä nyt ollaan helpottamassa myös tätä valvontaa etätunnistusjärjestelmän säätämisen myötä. Valiokunta on mietinnössään painottanut, että tämän järjestelmän pitää olla tasapuolinen ja se ei saa aiheuttaa kilpailuhaittaa kotimaisille kuljetusyrittäjille, mikä on mielestäni tärkeä seikka huomioida, kun tätä toimeenpannaan ja seurataan.

Lisäksi tässä valiokunnan mietinnössä todetaan, että kuljetusyritysten toimintaedellytysten tasapuolisuuden varmistamiseksi voi olla tarpeen arvioida tielle sijoitettavien valvontalaitteiden käyttöä, jotta ylikuormat voidaan havaita tasapuolisesti myös ulkomaisten ajoneuvojen osalta. Tämä on ihan varteenotettava seikka.

Lisäksi todetaan, että on tärkeää ottaa huomioon laitteiden toimintavarmuus Suomen talviolosuhteissa, ja tämä on varmasti seikka, josta varmasti vain käytännön kokemusten kautta saadaan se varmuus ja tieto, toimivatko nämä todella myöskin Kittilän paukkupakkasissa tammikuussa.

**15.58 Kari Kulmala ps:** Arvoisa puheenjohtaja! Kommentoin hieman edustaja Mäkelälle sitä, että Metsähallituksen arvion mukaan saimaannorppia on noin 380 Suomessa tällä hetkellä. Silloin kun liikkuva poliisi lakkautettiin, liikkuvan poliisin henkilöstöä oli noin 600. Heistä on jonkin verran jo lähtenyt eläkkeelle, osa on hajautettu eri poliisilaitoksiin, osa ei edes tee liikennevalvontatyötä tällä hetkellä. Tällä hetkellä Poliisikoulussa ei kouluteta raskaan liikenteen valvojia, valitettavasti näin on tilanne. Juuri toissa päivänä sain sellaisenkin tiedon, että on olemassa sellaisia poliisilaitoksia, missä liikennevalvontaryhmässä ei enää ole entisiä liikkuvan poliisin miehiä, että he ovat tosiaan joko eläkkeellä tai sitten siirtyneet muihin tehtäviin. Valitettavasti raskaan liikenteen valvonta ei ole sitä, että poliisi pysäyttää rekan, pyytää ajokortin nähtäville ja puhalluttaa kuljettajan — se ei ole minun mielestäni raskaan liikenteen valvontaa, siihen ei tarvita sellaista koulutusta.

**15.59 Outi Mäkelä kok:** Kiitos tästä täsmennyksestä edustaja Kulmalalle. Ymmärrän hyvin, että tämä on ammattitaitoa vaativa tehtävä ja sitä ei ihan kuka tahansa voi tehdä, ja sikäli yhdyin tähän huoleen, että koulutusta varmasti pitää antaa. Ja jos kerran eläköityminen on tässä vallitseva tilanne, niin ehkä siihen on syytä kiinnittää huomiota, että meillä jatkossa koulutetaan asiantuntevia valvojia vielä enemmän.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 22/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

## **Pöytäkirja PTK 39/2017 vp**

### **10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 19/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2017 vp

*Ensimmäinen käsittely*

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 19/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-  
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

### **11. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta**

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2017 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 20.4.2017 pidettävään täysistuntoon.

### **12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvoston tilannekeskuksesta**

Hallituksen esitys HE 261/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2017 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 20.4.2017 pidettävään täysistuntoon.

### **13. Seuraava täysistunto**

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 20.4.2017 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin  
klo 16.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola